

JEKLARSKI DELAVCI PRIPRAVLJENI NA STAVKO

KONFERENCA V PITTSBURGHU FORMULIRALA ZAHTEVE IN JIH PREDLOŽILA MAGNATOM

Ameriške dnevno časopisje le na kratko poročajo o bližajočem se konfliktu

Kompanije se zanašajo tudi v tem boju popolnoma na pomoč policije, milice, šerifov in sodišč

KAMPANJA za organiziranje jeklarskega delavstva se bliža koncu in družbe, združene v American Steel institutu se pripravljajo na spoprijem z unijo. Lewisov odbor za industrialno organizacijo jih je potpal z indirektnim vprašanjem, ako ne bi bilo boljše za vse prizadete, če se sporazumejo prej, namesto šele po morebitni stavki, ki bi kompanijam in delavcem prizadela težke izgube. Odmev je neugoden, kajti družbe računajo, da bo stavka njih manj bolela, kakor pa delavce. Računajo na pomoč sodišč, milice, šerifov in policije, poleg pa se na boj pripravljajo s špijoni, provokatorji in z mobiliziranjem profesionalnih skebov.

Ameriške časopisje o teh pripravah noče pisati, kajti želja jeklarskih magnatov je, da naj se v tisku gibanje za organiziranje delavcev v industrialno unijo podcenjuje, ali pa popolnoma ignorira dokler bo mogoče.

Lewisov odbor se je lotil težke naloge in odgovornosti zanj se zdaj ne bi mogel umakniti, tudi ako bi hotel. Kajti to bi bila zanj blamaža in ob enem usodni udarec vsej kampanji za organiziranje delavcev v masnih industrijah.

V nedeljo 20. decembra se je vršila v Pittsburghu, Pa., konferenca zastopnikov delavcev iz jeklarskih centrov, katero je organiziral in vodil C. I. O. Na kratko se ga v časopisju označuje za "Lewisov odbor". Zastopani so bili na nji delavci iz 42. jeklarn med Clevelandom in Atlantikom. Za delavce v jeklarnah zapadno od Clevelanda je bila aranžirana posebna konferenca. Na zborovanju v Pittsburghu prošlo nedeljo so odobrili unijo jeklarskih delavcev, katero podpira C. I. O. Za svoje zahteve pa so določili:

\$5 minimalne plače na dan.

Delavnik šest ur na dan pet dni v tednu.

Zvišanje plače \$1,24 na dan za vse delavce, ki prejemaajo zjad nad \$5 na dan.

Teden plačanih počitnic na leto za delavce, ki so uposleni dve leti, in dva tedna za one, ki so uposleni nad dve leti.

Naravno, da ta program zahtev vključuje priznanje unije, priznanje kolektivnega pogajanja v področju svobode unije, odpravo kompanijskih uni, razne predloge v korist protekiranja zdravja delavcev v jeklarnah itd.

Največje stavke so zdaj v teku v avtni industriji in sicer v tovarnah, v katerih izdelujejo steklo za avte. Prizadete družbe raje riskirajo milijone profita, samo da bi zmagale, kajti izgube bi potem krile s podražitvami in v večjim naganjanjem svojih delavcev. Ti boji so ob enem merilo, ki služi odboru za industrialno organizacijo v presojo, kakšnih sredstev se bodo (Nadaljevanje na 2. strani.)

Leon Trocki v stiskah za svobodo in zatočišče

Leon Trocki, ki je vodilni komunistični opozicionalec Stalinovemu režimu, je v neprilicah, kajti Norvežka, kjer je dobil svoječasno zatočišče, mu je prepovedala aktivnosti, ker se noče sovjetski vladi zameriti bolj kot se je že. Takozvano

LEON TROCKI

trockiščino gibanje, ki ga vodi Trocki, se je v prošlih par letih zelo ojačalo. Sovjetski režim mu je skušal zadati usoden udarec z znano obravnavo proti Zinovjevu in kopici drugih bivših komunističnih voditeljev, ki so bili obtoženi, da rujejo za strmoglavljenje sovjetske vlade in so v ta namen v zvezi s Trockijem in z nem-

škimi fašisti. Trocki je obdobje odločno tajil in izjavil, da je pripravljen postaviti prosekutorje v Moskvi na laž, če se mu da priliko, da se zagovarja pred mednarodnim nepristranskim tribunalom. V Moskvi o tem niso hoteli slišati. Jezi ga tudi, ker je zdaj na Norvežkem pod strogim nadzorom in se ne more več evobodno kretati. Njegova pisma mu pregleduje norveška cenzura, kar mu je zelo neljubo. Tudi telefonirati ne more nikamor ne da bi bil tik njega cenzor. Dovoljenje za bivanje na Norvežkem mu je ta mesec poteklo in Trocki bi šel rad v kako tako deželo, ki bi mu dovolila svobodno delovanje. Me-

hška vlada je izjavila, da ga je pripravljena sprejeti, pod pogojem, da se bo ravnal po mehiških zakonih. Nekatere mehiške unije so vladi naslovile protest, v katerem so zahtevale, da se Trockemu ne sme dopustiti priselitve v Mehiko.

Za obrambo Trockija so se zavzeli mnogi socialisti, ki si prizadevajo, da mu izvojujejo azil, v katerem se bo gibal ne kot jetnik, ampak kot svobodni človek. Dokler je bil Trocki sam diktator, se je napram opozicionalcem posluževal enakih sredstev kakor zdaj Stalin, o katerem Trocki trdi, da upropačča leninistično revolucijo v sovjetski Uniji.

Konflikt v Španiji mednarodna zadeva

Bogataški delničarji deležni božičnih daril v obliki dividend

Sears Roebuck & Co. je prošli teden določila iz svojega prebitka nadaljnih dvanajst milijonov dolarjev za dividende. Zadnjega oktobra je plačala \$1.75 "ekstra" dividende na vsako delnico.

Dne 15. decembra je bilo v Zed. državah izplačanega za dividende, bonus in polmesečne plače nad milijardo dolarjev, ali več kot kdaj prej od 15. decembra 1930 naprej.

"Blagostanje" se je torej vrnilo, ampak ogromno večino delavcev še ni doseglo.

Anglija bo uvedla prisilno vojni službo

Angleška vlada ne more dobiti v svojo armado toliko prostovoljcev, kolikor bi jih rada, zato oznanja, da ji ne kaže drugega kakor uvesti prisilno vojni službo.

Izkoriščevalci financirajo pokolje v Španiji

Fašistično kontrarevolucijo v Španiji financira mednarodni fašizem, kapitalizem in katoliška cerkev. To ni nikomur skrivnost, zato je očitno, da pade odgovornost za ubijanje moskih, žen in otrok v Španiji edino na te vrnanje elemente. Na tej sliki so fašistični oficirji in njih dekleta.

Cerkev poskuša, da se predstavi za prijateljico delovnega ljudstva

Dogodki v Španiji in cerkvena politika drugje priča, da je duhovščina bila in je na strani izkoriščevalcev

Katoliška cerkev se ponaša, da se je postavila v ospredje boja proti "komunizmu" preje kakor Mussolini in Hitler. Tudi sedaj, ko sta se proti njemu zvezali Nemčija in Japonska, še vedno trdi, da spada vodstvo v boju proti ruskemu brezbožstvu nji.

Dr. Paul Kinery, profesor zgodovine na jezuitski Loyola univerzi v Chicagu, je nedavno dejal, da ni zadosti, ako ka-

toliška cerkev samo trdi, da je proti komunizmu, kajti po njegovem mnenju je veliko važnejše, če more ljudstvo istočasno uveriti, da je njegova zaščitnica in branilka njegovih koristi pred izkoriščevalci. Neke drugi katoliški lajki pa je v svojem predavanju dejal, da je najboljša bojovna metoda proti "komunizmu" izboljševanje življenjskih razmer in odpravljanje socialnih krivic.

"Komunizem je razmeroma mlado gibanje," je dejal profesor Kinery, "dočim cerkev deluje že 1.900 let. Ta cerkev je bila in naj bo danes branilka ubogih in naj jih prepriča, da je ona resnična bojovnica vseh onih, ki so izkoriščani."

To se na predavanju lepo sliši, in morda tudi v božičnih pridigah. Ampak cerkev, ki obstoja že nad 1.900 let, ne da bi v tej dolgi dobi kaj dosegla v odpravljanju socialnih krivic, pač ne more uveriti niti nevednega ljudstva, da mu je zaščitnica.

Čemu tolikšno sovraštvo katoličanov v Španiji proti lastni duhovščini? Samo zato, ker je bila cerkev ne samo podpornica izkoriščevalcev, ampak na čelu izkoriščanja. Nagromadila si je bogastva, in kdor ima bogastva, izkorišča bolj in bolj,

zato, da se mu premoženje tem hitreje kupiči.

Dr. Kinery ve, da so sedanjno civilno vojno v Španiji zanetili cerkveni krogi, toda ne v korist ljudstva, pač pa v interesu izkoriščevalcev. Cerkev je eden glavnih izmed njih. Ako bi se cerkev v Španiji res borila za koristi ljudstva, ji ne bi bilo treba najemati mohamedanskih Murov, fašistov v Italiji in Hitlerjevih nacijev, na pa bi dobila bojovnikov kolikor bi jih hotela v Španiji sami. Pa jih ne dobi, dočim jih ima takozvana "brezbožna" vlada kolikor jih hoče. Če bi bilo to ljudstvo za vojno izvežbano in dovolj oboroženo, bi fašistom slaba predla

Eden izmed najglasnejših oznanjevalcev nauka "socialne pravičnosti" je bil do prošle volilne kampanje katoliški župnik Chas. Coughlin. Ampak ameriško ljudstvo, ki ga je sicer zaradi njegovega "srbarnega glasu" rado poslušalo, mu ni verjelo. Kako naj mu tudi verjame, ko pa vidi vsepovsod, da je cerkev na strani posedujočih, da jih brani in da jo oni zalagajo z milijoni dolarjev, ki jih rabi za vzdrževanje luksurioznih škofij in raznih zavodov.

ODPOR ŠPANSKEGA LJUDSTVA PROTI FAŠIZMU PRESENEČA VES SVET

Hitler in Mussolini sta se ukaniila. — Usodne hibe pačifizma v demokratičnih deželah

CIVILNA vojna v Španiji je v svojem bistvu brez primere v zgodovini. Kajti to ni borba kakršne poznamo iz fevdalnih časov, niti ne borba tekmecev za oblast, pač pa vojna ponižanih in razžaljenih z mogotci, ki smatrajo izkoriščanje za najsvetejši privilegij. "Magari ako pogine milijon Špancev, mi moramo zmagati," pravijo fašistični poveljniki. Milijon ljudi, ki so jih pripravljali pobiti v dosegu svojih namenov, so kajpada reveži in jih že radi tega ni škoda.

Toda ta masa ponižanih in razžaljenih v Španiji je demonstrirala tako močnega odpor proti fašizmu in njegovi soldateski, da sta zatrepetala Rim in Berlin. In poleg teh dveh trepetečev i Vatikan, "Komunizem se ne sme usnezditi v Španiji," vpije Mussolini. Kar s tem misli je to, da Španija ne sme imeti vlade po LJUDSKI volji, ampak tako, kakršno on hoče. "Španija ne bo nikdar postala komunistična celica", se pridruša Hitler. In kakor Mussolini, tudi on izjavlja, da špansko ljudstvo ne sme samo odločati o svoji usodi. "Reši" naj ga fašistična diktatura. Kako se to napravi, vidimo v Nemčiji, Italiji in Avstriji.

Delavske stranke, demokratične države in sovjetska Unija so veliko krive, da se civilna vojna v Španiji vleče že v šesti mesec. Kajti če bi sprejele takoj od početka načelo "zob za zob", namesto "mir za vsako ceno", bi si provokatorja Mussolini in Hitler ne upala iti s svojimi pustolovčinami v španskem konfliktu toliko daleč, kakor sta šla.

Ko sta uvidela, da se jima ne upira nobena dežela, sta postala še toliko bolj arogantna, priznala sta rebele za "špansko vlado" in izjavila, da "komunizma" v Španiji ne bosta dopustila.

V teh okoliščinah je civilna vojna v Španiji postala v resnici mednarodna vojna: na eni strani ljudstvo, na drugi fašizem, ki je ščit kapitalizma.

United Press poroča iz Pariza v depeši z dne 19. dec., da je na španskih bojiščih v obeh taborih že okrog 85.000 tujecev. Od tedaj so prišli nadaljni tisoči. Eni prostovoljno, ker hočejo smrt fašizmu in so v ta namen pripravljali tvegati svoja življenja. Drugi so primorani — bodisi od Hitlerja ali Mussolinija, Muri pa od generala Franca.

Slednjih je kakih 25.000. Dasi so mohamedanci po veri, koljejo Špance v Španiji v "obrambo svete katoliške cerkve", še so naši franciškanski člankarji v pravem. Ampak katoliki in Španiji ne soglašajo z njimi. Muri namreč pobijajo vse od kraja, ravno tako Hitlerjevi in Mussolinijevi vojaki. Strupeni plini, ki jih sipajo iz vojnih letal, nič ne izbirajo, ampak prodirajo v pljuča katoličanov prav tako kakor v grla svobodnomisleceev.

Irski katoliški fašisti so poslali generalu Francu kak poldrug tisoč mož in nekaj ladij živih, zdravih ter municije. Nemških vojakov je v Španiji že 30.000. Dasi torijska Angija simpatizira bolj s španskimi fašisti kakor z ustavno špansko vlado, je angleška vlada vsled navala nemških čet na španska bojišča vendar vznemirjena in minister vnanjih zadev Eden je baje Nemčijo prošlo soboto posvaril, da naj drži roke proč. Italija je (Nadaljevanje na 3. strani.)

Dva milijona plače za brezposelnost

Dohodki angleškega kralja znašajo s civilno listo vred okrog dva milijona dolarjev na leto. Edino njegovo delo je, da gra vlogo "dostojnega" kralja in da služi za okrasek v dvornih svečanostih in pri odvarjanju parlamenta.

Edward ni mogel igrati takega "vladarja", zato je moral odstopiti in s tem je tudi ob-

svojih dva milijona dolarjev letnih dohodkov. Ker pa bogata Anglija noče, da bi živel v pomanjkanju, mu je določila \$125.000 "plače" na leto. Edward ima tudi svoja privatna posestva in nedvomno i bančne vloge. On je torej "preskrbljen", ne pa tisti podaniki, ki morajo garati, da se brezdelna dvorna in druga gospoda kopral odstopiti in s tem je tudi ob-

NALOGE, KATERIM SE NE SMEMO OGIBATI

Najvažnejše delo za nas v teh tednih je razpečevanje Ameriškega družinskega kalendarja, zbiranje prispevkov v pomoč španskemu delavstvu in agitacija za Prosvetno matico.

Ako vsakdo izmed nas stori svojo dolžnost, bo kolar ves razprodan, zbrali bomo znatno vsoto v podporo našim junaškim bratom in sestram v Španiji, število družtev v Prosvetni matici se bo zvišalo, in ob enem bomo mimogrede lahko veliko storili tudi v asitaciji za "Proletarca". Širjenje tega lista moramo imeti vedno pred očmi, kajti čimveč bo imel naročnikov, toliko jače in uspešnejše bo delo, ki ga propagira.

Vloga pšenice v 'pripravljanju' držav na 'obrambo'

Neki nemški list je po nepaznosti cenzorja izjad tajnost, da je Nemčija pridelala dobro tretjino pšenice in drugega žita manj kakor pa ga potrebuje. Hitlerjev propagandni minister je namreč trdil, da se je Nemčija osamovoljila tudi v tem oziru, dočim je resnica ta, da je v Nemčiji nastalo občutno pomanjkanje kruha in drugih živil. Tega zdaj tudi vlada več ne taj.

Vladne zaloge žita so sicer velike, toda so namenjene za rezervo za preživljanje armade v slučaju vojne. Kolikor ji žita za prehranjevanje prebivalstva manjka, si ga bo morala kupiti v inozemstvu.

Takoj, ko je prišla v javnost tajnost o pomanjkanju žita v tretjem rajhu, so cene na žitnih borzah v Ameriki in drugje zelo poskočile in špekulantit so napravili milijone dobi-

čka. Vsled bojazni, da bo žita na mednarodnem trgu zmanjkalo, so ga kupili velike količine vojna ministrstva raznih držav, kajti "armade korakajo po trebuh'h." Lačni vojaki se ne bi mogli vojevati in tako so ta naročila cene pšenice in rži še bolj dvignile, špekulantit pa so poželi nove milijone.

Zaeno s temi cenami žita so se dvignile cene čakra in svinca — istotako vsled naročil teh

kovin v vojne, oziroma v "obrambne" namene.

Draži se tudi usnje, mast, sladkor in druge potrebščine. Ze itak nizek življenjski standard je vsled draginje še bolj nadel. V Nemčiji je nižji kot kdaj prej od leta 1922 naprej. Delavske družine na Poljskem stradajo, kot že mnogo let ne, ker troši vlada večino svojih dohodkov za oboroževanje. Nora militaristična tekma je poguba vse Evrope.

"MASNA AKCIJA" V STAVKI

Večina družb, ki lastujejo ulične železnice, so danes v konkurzu, med njimi tudi družba, ki poseduje ogromno železniško omrežje po čikaških ulicah. Tudi železnica nadulčna železnica je v konkurzu, toda ne zato, ker nima prometa, ampak ker ima milijone in milijone vodenega kapitala, poleg onega, ki je bil v podjetje resnično vložen. Ulični in nadulčni železniški sistem v Chicagu upravljajo od sodnjice postavljeni uradniki, ki pa so isti, kakor so jih postavile prejšnje družbe. Tisoče in tisoče dolarjev od skupljenih centov in dajmov gre advokatom, sodnikom in za druge slične "legalne" stroške. Škoda pa trpi prometni sistem. Zanikrost je velika, kontrola slaba, udobnosti za potnike malo, in med delavce se je naselilo razpoloženje neodgovornosti. V eni nedavni nezgodi na nadulčni progi v Chicagu je bilo ubitih enajst potnikov in šestdeset težko poškodovanih, v drugi pa je bilo ponesrečenih kakih 10 oseb. V obeh slučajih se je leteči vlak zalezel v stojčega. V prvi nezgodi se je lesen vagon zdrobil kakor oreh v kleščah.

KONFERENCA V PITTSBURGHU FORMULIRALA ZAHTEVE IN JIH PREDLOŽILA MAGNATOM

(Nadaljevanje s 1. strani.)

proti uniji jeklarskih delavcev v slučaju stavke posluževale jeklarske korporacije.

Lewisov odbor računa na moralno podporo Rooseveltove administracije. V dosedanjih stavkah delavcev v steklarnah in drugje je še ni bil deležen, pač pa grede lokalne oblasti, ki jih kontrolira demokratska stranka, v večini slučajev veliko bolj na roke družbam kakor delavcem.

Vse stavke, ki so se dogodile po prošlih volitvah, so delavcem nauk, da so v zadnjem volilnem boju znova zmagali privatni interesi, ne pa unije, čeprav so v agitaciji za demokratsko listo potrošile stotisočake. Demokratska stranka ni in ne bo zastopnica delavskih slojev. Čimprej unije to spoznajo, toliko prej se bodo odločile za delavsko politično akcijo. Ampak kampanja za organiziranje jeklarskih delavcev ne bo mogla čakati političnega sprejeta. Z njo se mora nadaljevati, drugače bodo delavci smatrali, da so prevarani. Ker se družbe nečejo pogajati, je spopad med njimi in unijo neizogiben in v nje-mu bo morala demokratska administracija v Washingtonu in v posameznih državah ter okrajih določno pokazati svoje pravo lice.

Odbor za industrialno organizacijo mobilizira za bitko z jeklarskimi korporacijami vse elemente in organizacije, ki bi mu mogle pomagati. Posebno se še zanaša na sodelovanje tujezičnega časopisja in na podporne organizacije drugodercev, ki so v jeklarskih centrih ne samo močne, ampak tudi vplivne. Ko se bitka prične, ne bo nevtralnosti. Kajti nevtralnost katerekoli delavske organizacije bi bila v tem slučaju isto, kakor je nevtralnost Francije v španskem konfliktu: pomenila bi neposredno pomoč kompanijam, kakor je nevtralnost demokratskih dežel v Evropi v resnici pomoč španskemu fašizmu, čeprav tega niso niti zdalec nameravale.

šno društvo privedilo kaj enakega na ta dan. Naj ostane proslava Prvega maja klubu.

Izvoljeni odbor je priobčen na drugem mestu v tej številki.

Upam, da bodo izvoljeni sodrugi delali za koristi kluba in da bomo lahko drugo leto ob tem času poročali o napredku.

V Milwaukeeju je, ko to pišem, velika stavka pri Plankinton Packing Co. Na stavki je 900 delavcev. Prizadetih je tudi nekaj Slovencev. Stavkarji zahtevajo priznanje unije in zvišanje plače.

Kot navadno, se družba neče podati. Najela je večje število skebov. Ker so piketne linije precej močne, si ti skebi ne upajo skozi nje. Družba je sklenila, da jih preskrbi z vsem potrebnim, tako da sedaj spe in jedo kar tam. Po dnevu klavnica, ponoči boarding house.

City building inspector je sicer takoj protestiral in zahteval, da mestni pravdnik izda warrant proti družbi, ker krši mestno postavlo glede snage in varnosti svojih boardarjev. In kaj je naredil naš novoizvoljeni mestni pravnik? Odsklonil je izdati warrant!

Ko je lansko leto prišla ravno taka zadeva od prejšnjega mestnega pravnika, našega sodruga Raskina, je on takoj izdal sodno prepoved in tiral družbo pred sodišče.

Tukaj je jasen dokaz, da delavski kandidati zastopajo delavce, kadar so izvoljeni. Ne-strankarski pa kapitaliste, če-

ravno so izvoljeni po delavčih. Koliko teh delavcev, ki so danes na stavki, je glasovalo za sedanjega mestnega pravnika? Sedaj jim plačuje!

Upam, da si bodo zapomnili, ko bodo zopet volitve in oddali svoje glasove možu, ki bo v resnici zastopal njihove interese.

Pri tej stavki lahko me ženske stavkarjem veliko pomagamo. Zahtevajmo v trgovini meso, ki je kupljeno pri družbi, katera je podpisala pogodbo z delavci po dvodnevi stavki.

Ako bi nobena gospodinja ne kupila mesa, ki je pripravljeno po skebih, bi bila stavka dobljena v par dneh.

Isto velja tudi za Jaeger Packing Co. Tudi tam so delavci na stavki že par tednov. Ne kupujte tam, kjer se delavci bore za izboljšanje položaja.

Dobi se kruh, ki ga pečejo u-niški delavci, skoraj v vseh trgovinah za isto ceno. Zavedati se moramo, da je zmaga teh delavcev tudi zmaga drugih, ki niso na stavki.

Hearstov list The Wisconsin News ne bi nikdar podpisal pogodbe s takratnimi stavkarji, da jim ni prišla javnost na pomoč. Cirkulacija lista je padla tako nizko, da so bili prisiljeni podpisati pogodbo ali pa ustaviti list.

Želim vsem' sodrugom križem Amerike srečno in veselo Novo leto.

Christina Podjavorshok.

PRVI ODZIVI NA APEL ZA POMOČ ŠPANSKEMU DELAVSTVU

Najmanj, kar moremo in moramo storiti delavci po vsem svetu, je zbiranje prispevkov za heroično delavstvo v Španiji, ki je že nad pet mesecev v krvavem boju z mednarodnim fašizmom. To je naša sveta delavska dolžnost. Kvoder, pol dolarja, dolar ali več je dovolj majhna "žrtev" vsakega delavca na oltar težke borbe španskega proletarijata in španskega ljudstva na splošno.

Ako bi bili španski fašisti prepričani samim sebi, bi bila najkruvavejša civilna vojna, kar jih svet pozna do danes, že končana. Slika bi bila tudi popolnoma drugačna, ako bi tako zbrane "demokratske" države, predvsem Francija in Anglija, ne igrale v roko Hitlerju in Mussoliniju — general Franco je le njuno orodje.

Za svetovno delavstvo, predvsem pa za socialiste, je to dober nauk, iz katerega se lahko vsakdo mnogo nauči. V odločilnem boju se delavstvo ne more zanašati na tako zvane "demokratske" države, marveč mora pričakovati, da je buržvazna demokracija — in pod kapitalizmom drugačna — ne more biti — le dekla posedujočega razreda. Mussolini in Hitler to dobro vesta, vsled tega tudi špirta svojo-barbarsko hegemonijo po vsej Evropi.

S tem v zvezi je najbolj tragično to, da je Blumova vlada v Franciji odgovorna za politiko tako zvane "nevtralnosti" "demokratskega" bloka evropskih držav. Nad francoskim delavstvom se bo to bridko masčevalo. Ta politika sabotiranja španskega delavstva je povsem naravna posledica "ljudske fronte", ki je otrok nove komunistične ideologije in taktike. V Franciji so bili komunisti tisti faktor, ki je sprožil in najbolj agitiral za "ljudsko fronto", to je za politično zvezo delavstva in liberalne buržvazije. Toda, ko je prišel čas, da prevzamejo odgovornost za to vlado, so odklonili iti v vlado. Rezultat bi seveda ne bil drugačen, čeprav bi sodelovali v vladi, ker med njihovim oportunističnim in oportunističnim desničarskim socialistov ni nobene razlike.

Če bi bili francoski komunisti in socialisti ostali v skupni delavski fronti in v opoziciji proti buržvazni vladi, bi slika v Evropi ne bila tako temna. Kar se tiče borbe v Španiji, bi ji močna delavska fronta v Franciji gotovo lahko več pomagala kakor pa sedaj, ko delavstvo nosi odgovornost za politiko, ki ni njegova politika, marveč politika francoske buržvazije.

govorilo, toda namen teh vrstic ni razprava o taktiki. Namen teh vrstic je urgirati sodruge in somišljenike po naselbinah, da v zbiranju prispevkov store čim več za heroične španske bojovnike. Z vsaki dnevom je bolj razvidno, da je zmaga španskega delavstva odvisna popolnoma od materialne pomoči svetovnega delavstva. "Demokratske" države so že dovolj jasno pokazale, da so pripravljene zaborti špansko revolucijo v hrbet. Od te strani nima špansko delavstvo nič drugega pričakovati kakor sabotiranje in zahrbitno izdajstvo.

Ta akcija sega dajl kakor pa gola pomoč španskim vdovam in sirotam, ali pa obramba demokracije — buržujske namreč — kar nekateri tako radi naglašajo. Borba v Španiji je med fašizmom in socializmom. Buržvazne demokratske države se tega dobro zavedajo; prav tako tudi mednarodni fašizem. Ergo njih enotna fronta proti socialistični Španiji, ki prihaja, ako zmaga delavstvo. In koliko daleč je svetovni fašizem pripravljen iti za dosego svoje zmage, je razvidno iz sledeče krvooločne izjave fašističnega generala Queipa de Llana:

"Mola, Franco, Cabanella in jaz šmatramo željo, da se obvarje življenje 300,000 do 400,000 ljudem v Madridu, za barbarsko. Ako bi jih toliko pomrlo v Madridu, tedaj bi bilo vsega konec in v Španiji bi nastal mir. Ako bo storjen poskus, da se nas ustavi kjerkoli, tedaj se ne bomo nič pomišljali pred ubijanjem žen, otrok in starih ljudi. Za dosego naše zmage je potrebno, da umre tri do štiri milijone Špancev. Ako ne bodo končali na bojnih poljanah, tedaj svečano obljubljam, da bodo postreljeni po naših legionarjih in maroških četah."

Tukaj vam je — "civilizacija" fašizma! In za to "civilizacijo" je šla v boj tudi sv. katoliška cerkev, v kateri imajo fašisti izbornega zaveznika. Samo poglejte naše klerikalne liste in se boste o tem lahko prepričali.

Kar se de Llanove krvooločne obljube tiče, je treba dostaviti, da so fašisti mojstri v klanju žena, otrok in starev. V civilni vojni je v Španiji do sedaj že padlo okrog pol milijona ljudi. Od teh je bila precejšnja večina pomorjenih v zaledju, na ozemlju, katerega drže fašisti. Svetohlinsko krščanstvo ne vidi tega fašističnega barbarstva, niti ga ne vidi buržvazno časopisje. Lahko se reče, ako bi delavstvo uganjalo tak barbarizem, kakor ga faš-

sti, tedaj bi že davno poslale vse buržvazne države sveto vojsko proti njim. Toda noben "humanitarec" ne dviga prsta v obsedbi take izjave kakor jo je podal general de Llano in proti fašistovskemu barbarstvu nad Madridom in v zaledju.

Z nabiranjem prispevkov se požurite. Tudi skušajte čim več nabrati. Iz vrnenih nabiralnih pol je razvidno, da se v nekaterih naselbinah zadovoljujejo, ako dajo le nekaj dolarjev iz društvene blagajne, od posameznikov pa ne skuša nikdo nabirati. Storitve oboje. Med posamezniki je povsod mogoče več nabrati kakor pa iz društvene blagajne dati. Ako nimate nabiralnih pol, dobite jih pri tajnikih društev ali pa pišite ponje na Proletarca. To naj bo vaš odgovor na fašistične brutalnosti v Španiji in sploh na vso borbo med fašizmom in socializmom!

Anton Garden.

TO IN ONO IZ MILWAUKEEJA

Zadnja seja soc. kluba št. 37 JSZ je bila jako živahna. Navzočih je bilo več naših sodružic, in to je razveseljivo. Bilo je vse nekam bolj veselo, kot na prejšnjih sejah.

Sprejetih je bilo več dobrih predlogov. Darovali smo \$10 iz blagajne za španske delavce. Sklenili smo tudi, da klub proslavi naš delavski praznik Prvi maj z veselico in dobrim programom.

Da omenjam to že sedaj, je vzrok, da ne bi morebiti kak-

ŠTIRI NOVE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

Knjige, ki jih je za leto 1937 izdala Cankarjeva družba so dospele in vsebujejo prvovrstno delavsko štivo. V Ameriki jih razpošilja knjigarna Proletarca. Stanejo \$1.25 s poštnino vred. Knjige so sledeče:

- 1.) KOLEDAR Cankarjeve družbe za leto 1937.
2.) ROKE ANDREJA PODLIPNIKA. Socialna povest. Spisal Tone Seliškar.
3.) ŠTEFKA. Ali kako je družina Suša premagala krizo. Socialna povest. Spisal Ludvik Windber.
4.) SPLOŠNA ZGODOVINA SOCIALIZMA IN SOCIALNIH BOJEV. V. zvezek. Spisal Max Beer.

Cankarjeva družba je delavska knjižna ustanova, ki izdaja knjige v korist delavske izobrazbe. Ustanovljena je bila leta 1930. Pošljite naročnino čimprej!

V zalogi imamo še nekaj garnitur knjig Cankarjeve družbe letnika 1936. Vsebuje sledeče knjige: Koledar — Hiša brez oken — Med potniki in mornarji — Splošna zgodovina socializma in socialnih bojev, III. in IV. zve-Skupaj 5 knjig. Cena \$1.40 s poštnino vred. Kdor naroči oba letnika hkrati je cena \$2.50.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpозnejše do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz. Business Manager.....Charles Pogorelec. Assistant Business Manager.....John Ral. Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

BOŽIČ 1936

"Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje..." Božič! Krščanski božič! "Praznik miru!" Orglje, kadilo, polnočnice, zvonjenje, pridige, članki, voščila, darovi... Taka je idila — božič!

Resnica, ki se nam od vsepovsod reži v obraz pa je: Topovi, še več topov, vojne ladje, še več vojnih ladij, bombni aeroplani, še več bombnih aeroplanov, strupeni plini — čezdalje več strupenih plinov...

In mir ljudem —? Na pokopališču, da. Drugje ga ni in ga v tej uredbi tudi ne bo.

Božič v Italiji, v večnem Rimu, v državi, ki je trdnjava katoličanstva... In v cerkvah v Italiji lažejo — "mir ljudem na zemlji"... A še dan prej so isti svečeni bogoslavljalni vsakojake moralne naprave in jih bodo po božiču. Barbarska zlodejstva italijanskega imperializma v Abesiniji poveljujejo s krížem, jih opravičujejo s trditvijo, da je to, kar italijanski barbari tam počno, v resnici širjenje "pravega krščanstva" in "rimljanske kulture..."

V nobeni državi na svetu ni Božič bolj čislán praznik, kakor v Nemčiji. Ampak kakšen je letos Božič v tretjem rajhu! Vsa država militarizirana. Vse njeno delovno ljudstvo v pomankanju — v bedi edino zato, ker režim v Berlinu noče, da bi bil mir ljudem na zemlji in ljudje dobre volje. "Vežbaj se, da boš znal čimboljše na debelo pobijati in rušiti," je načelo v državi božičnih drevesc.

Božič 1936 je dokaz bankrotiranja krščanstva in krščanske "civilizacije". Laž ob kadilu, laž v plaščih, laž v tiari.

Božič, praznik rojstva, praznik upanja, je v resnici praznik cenene komercialnosti, praznik svečeničkov, ki govore, "mir ljudem na zemlji", a ob enem bogoslavlja topove in druge morilne priprave.

Božič 1936 ni naš, ampak militaristični, fašistični Božič. Nekoč pa bo naš in človeštvo bo tedaj res živelo v miru in dobri volji.

Interesi farmarjev in delavcev pod kapitalizmom niso enaki

V agitacijskih govorih in v farmerskih in delavskih časopisih se čestokrat povdarja, da naj industrialni delavci in kmetovalci drže skupaj, ker imajo enake interese in oboji iste sovražnike.

Dejstvo je, da morajo oboji garati za prežvljanje, kmetovalci čestokrat celo bolj kakor industrialni delavci. Ampak interesi teh dveh najvažnejših slojev v moderni družbi vendar niso enaki.

Delavca izkorišča delodajalec kolikor največ more. Plača mu malo, zato je v interesu delavca, da dobi živila po čim nižji ceni.

Kmeta izkorišča isti velekapital, kakor delavca. In v boju za obstanek si poljedelec prizadeva, da bi prodal svoje pridelke čim dražje. V ta namen se je poslužil že vsakojakih kolektivnih akcij. Vse so imele le en smoter: Višje cene! In čim višje so cene, teže je za družino industrialnega delavca. Če so nizke, je farmer v nevarnosti za svojo kmetijo.

V Franciji, kjer so si delavci pod Blumovo vlado zelo izboljšali svoj položaj, so se zgenili tudi kmetovalci. Organizirali so se in v sredi decembra sklenili, da ne bodo več dovažali živil v Pariz, dokler ne dobe za svoje pridelke toliko, da se jim bo izplačalo garati in živeti.

Koga je udaril ta bojkot? Po industrialnem proletariatu v Parizu, ki živi iz dneva v dan. Bogataši imajo sredstva, oni si lahko nakupijo zalogo živil, ali pa grede za spremembo kamorkoli na svetu, kjer ni stavke in si lahko privoščijo vse, kar more kupiti denar.

V kapitalistični uredbi interesi farmarjev in delavcev niso enaki in v profitarski družbi nikdar ne bodo. Bodo pa enaki pod socializmom, kajti tedaj bo delavec produciral v tovarni in kmetovalec na farmi za potrebo vseh, namesto radi profita. Odprava dobička je temeljni pogoj za izenačenje interesov delavcev in farmarjev. To pa se more doseči le v socialistični družbi.

Vogal, za katerim je bila prosperiteta, odkrit

Bonus! Višje dividende. Izredne dividende. Še več dividend! Najvišje od leta 1929 naprej! Vogal, za katerim se je skrivala prosperiteta in ga bivši predsednik Hoover nikakor ni mogel najti, je torej odkrit. Bogataši, kateri so se v krizi mogli obdržati na površju, so spet na konju. Nekateri imajo samo od milijon do pet milijonov "čistih dohodkov na leto", kakor izkazuje zvezni davčni urad. Pretežna večina bogatašev pa ima od 50 tisoč do par sto tisoč čistih dohodkov na leto.

In delavci? Nestalno delo, nizka mezdá, strah pred odslovlitvijo, bojazen pred bossom, bližajoča se starost, strah pred stavko — večna nerotovitost, to so delavčeve ugodnosti v zvezi odkritemu vogalu, izza katerega je Roosevelt izvelkel "prosperiteto". Šla pa je stanovati k onim, ki že kaj imajo, kajti med reveži se take dame nočejo mešati.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ručine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Pred njegovimi očmi je postalo vse svetlo. Svetla je bila temna noč, razsvetljeni položaji na prostorniku, jasno je videl generala Pokrovskega in njegovo pismo, svetla je bila njegov strojnica, ki je v daljni Turčiji pokosila na tisoče in tisoče ljudi, kjer je med tisoč mrtvih ostal on sam zdrav in živ, živ, da bo v tej noči rešil ne samo svoje ljudi, marveč na tisoče in tisoče neoboroženih ljudi, ki bi bili drugače izročeni podivjanim Kozakom.

Dva konja, ki sta bila videti kakor dva črna vrana, sta dirjala v temni noči. Črne čete so korakale proti polčezajem nasprotnika.

Kožuh je skočil s konja ter stopil v močno razsvetljeno izbo nekega bogatega Kozaka.

Ob veliki mizi je stal orjak Smolokurov. Stal je in pil čaj. Dolga črna brada se je prijetno odražala od belega, čistega mornarskega oblachila.

"Servus, bratec!" je pozdravil s svojim močnim zametastim basom vstopivšega Kožuha. Gledal ga je nekako z viška, pa ne morebiti, da bi ga bil hotel žaliti. Le tako iz navade.

"Ali ne bi popil enega požirka čaja?"

Kožuh je odgovoril:

"V desetih minutah bodo naše čete napadle sovražnika. Moji ljudje stojijo tik pred sovražnikovimi strelskimi zakopi. Tudi topovi so že pripravljene. Razdeli svoje čete na obe krili, pa bomo sigurno sovražnika ugnali!"

"Izključeno!"

Kožuh je stisnil čeljusti in počasi vprašal: "Pa zakaj?"

"Zakaj? Zato, ker še niso tukaj! Je odgovoril Smolokurov, se je dobrodušno nasmehnil ter zasmehljivo pogledal drobnega, razcapanega možička.

"Druga kolona je pravkar vkorakala v vas. Saj sem jo sam videl!"

"Svojih ljudi ne dam, pa jih ne dam!"

"Zakaj pa ne?"

"Zakaj ne, zakaj ne?" je Smolokurov z močnim basom ponovil Kožuhovo vprašanje.

"Zato ne, ker so ljudje utrujeni, ker se morajo odpočiti. Kako si vendar otročji, da tega ne razumeš!"

Kakor napeto pero v uri, je v Kožuhovih možganih delovala ena sama misel, ki je pregnala vse druge občutke, vsa druga čustva:

"Če bom zmagal, bom zmagal sam!"

"Pa naj tvorijo tvoji ljudje vsaj rezervo! Jaz bom mogel potem svoje za rezervo določene ljudi uporabiti za podporo napadajočim četam!"

"Svojih ljudi ne dam! Kar sem rekel, sem rekel, pa basta! Saj me menda poznaš!"

Smolokurov je hodil iz kota v kot, iz vse njegove orjaške postave, iz njegovega obraza, ki je bil pravkar še tako dobrodušen, je dihala zdaj naravnost bikovska trma. Zaman bi ga bil človek skušal pregovoriti. Kožuh, ki ga je dobro poznal, je rekel adjutantku:

"Pojdite, greva!"

Tedaj se je dvignil šef Smolokurovega štaba ter pristopil k Smolokurovu. Rekel mu je z glasom, ki je bil mehak, vendar pa v nekem pogledu precej oster:

"Jermeji Aleksejevič, ljudje bi pač lahko tvorili rezervo! Saj bodo v rezervi samo čakali, torej počivali!"

V njegovih, navidez mlačnih besedah se je skrivala misel: Če bodo premagali Kožuhaniti nam ne bodo prizanesli. To bi bil pač tudi naš pogin!

"Hm... pravzaprav... da, saj nisem nasproten... No, zaradi mene... Pa vzemi čete, ki so pravkar vkorakale v vas!"

Smolokurova je bilo težko pridobiti, če si je kaj vtepel v glavo, vendar se je kaj kmalu vdal nepričakovanemu pritisku. Bradati obraz se je od dobrohotnosti kar topil. Potrepil je s svojo mogočno šapo po rami majhnega čokatega Kožuha:

"No, bratec, kako pa gre? Veš, fante, mi

smo morski medvedje. Na vodi smo tiči! Pa če bi prišel sam satan, bi ga ugnali v kozji rog! Na suhem pa... človek se počuti kakor slavček v kletki!"

Nato se je zakrohotal, da so se beli zobje pod črnimi brki kar zableščali.

"No, ali ne bi popil požirka čaja?"

Štabni oficir je prijazno dejal Kožuhu:

"Sodrug Kožuh, takoj bom napisal povelje. Kolona se bo kot rezerva zvrstila ob postaji."

Izza teh besedi se je skrivala misel: "Vidiš, dragec, brez naše pomoči se ne bi mogel izmazati!"

Kožuh je stopil h konjema ter je v temi sepnil na uho adjutantku:

"Ostanite tu! Pojdite s kolono do postaje ter mi pozneje prinesite poročilo... Človek nikdar ne ve, kakšno mu utegnejo tile tečki zagostiti!"

Vojaki so ležali kakor dolge verige. Prižemali so se ob trdo zemljo. Gosta črna tema jih je pritiskala k zemlji. Na tisoče živalsko napetih oči se je vsesalo v zemljo. V kosaških zakopih je bilo vse tiho in mirno. Reka je šumela.

Vojaki niso imeli ur. Napetost je bila vedno večja. Vsakdo je čutil, da čas neznansko hitro teče. Čas je tekel kakor šumeča reka.

Zdajci se je preklala noč. Skratnordeči oblaki so se razleteli na brezštevilne črepnje. Čeprav so vsi na ta trenutek čakali, vendar so bili vsi presenečeni. Trideset topov je začelo neutrudljivo bobneti. Doslej nevidni kosaški zakopi so se zdajci osvetlili v ognju pokajočih, plapolajočih šrapnelov, ki so trepetali v zraku nalik ognjeni biserni verigi.

"Se vedno ni končano!" so si dejali izmučeni Kozaki, si so se stiskali k stenam strelskih zakopov. Komaj, komaj so čakali, da bi se nehali skratnordeči robovi oblakov bleščati, da bi se črepinje razklane noči zopet združile, da bi se naposled od tega strašnega bobnenja, ki je treslo zemljo globoko do maternice, oddahnili. Skratnordeče bleščanje pa ni ugasnilo, grmenje se je nadaljevalo, treslo je zemljo, prsi in možgane. Semtertja so se vmes oglašali stokajoči glasovi umirajočih.

Prav tako naglo, kakor se je noč bila razklala, se je zopet združila. Nepričakovana tišina je pogasila skratnordeče šviganje plamenov in nečloveško tuljenje topov. Pred strelskim zakopom se je zdajci dvignila ograja iz živih postav, z njo pa vzdolž strelskih zakopov drugačno tuljenje, živo in zverinsko tuljenje. Kozaki so nameravali obrniti se ter zbežati iz zakopov, kajti tepsti se z duhovih jih prav zares ni veselilo. A zaman! Bili so prepozni! Jarki so se polnili z mrtveci. Nato so se v divjem, pogumnem obupu pomnili proti sovragu. Hoteli so se bojevati do skrajnosti.

Resnično: Prava satanska sila jih je gnala petnajst kilometrov daleč. Petnajst kilometrov v eni uri in pol!

General Pokrovski je zbral ostanke kosaških konjenice in pehote in ostanke častniških bataljonov ter je oslabiljeno in izčrpano vojsko povedel nazaj v Jekaterinodar. Boso-nožci so imeli pred seboj odprto cesto.

XXXVII.

Bosonožci korakajo vsi razcapani in počrnjeni od sonca in smodnika ob naporu vseh svojih sil naglo skozi stepe. Vsi gledajo ostro v daljavo, tje do obzorja od sonca požgane stepe.

Topovi močno bobnjijo. Konjske glave se v oblakih prahu nepotrepeljivo pozibavajo. Topničarji ne morejo obrniti svojega pogleda od daljne modre črte.

Po cesti škripajo brezkončne vrste voz. Bose noge dvigujejo prah. Osamele matere se držijo tujih voz, iz počrnelih obrazov svetlo gledajo za vedno izjokane oči; tudi te oči so se zazrle v tisto modro črto na daljnem robu stepe.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenka Ann Beniger dobila v Heleni, Mont., prvenstvo v popularity kontestu

Na tej sliki je tu rojena Slovenka Ann Beniger, ki je dobila v kontestu za popularnost v Heleni in bližnji East Heleni (v slovenski naselbini, kjer stanuje) prvenstvo. Nagrada jo upravičuje za pot v Hollywood, kjer bo, ali pa je že gostinja filmskih zvezd Myrna Loy in Gary Cooper. Dalje določa pogodba v kontestu, da se jo preizkusi za filmsko igralko. Te vaje ima izvršiti v studiju Paramount družbe. Miss Ann Beniger je ne samo ena izmed najpopularnejših mladih Slovencek v svojem kraju, ampak tudi izborna sopranistka, ki je že radi svojega glasu znana širom okraja. Njen oče Frank Beniger je star naročnik Proletarca.

GOSPODARSKA IN POLITIČNA VAŽNOST JUGOSLAVIJE

V prejšnji izdaji Proletarca na 1. strani smo priobčili članek o tekmi veselil, ki si prizadevajo, kako se bi utaborile v Jugoslaviji gospodarsko in politično. To ni velika, toda tudi ne majhna država. Lahko bi bila imovita, ker ima velika rodovitna polja in bogate prirodne vire. Toda izrablja jih tuji kapital za dobičke bogatašev v tujih deželah, dočim plačuje delavcem v Jugoslaviji beraško mezdo. Vlada v Beogradu obljublja, da bo tuje družbe primorala pustiti večji del dobička v Jugoslaviji, nego so ga doslej, in pravi, da bodo morale tudi z delavci boljše ravnati.

Druga važnost Jugoslavije je njena stratežna lega, kajti ona je most na Balkan in v Malo Azijo.

Pred svetovno vojno sta si te dežele izbrale za pot svojega prodiranja proti vzhodu pokojna Avstro-Ogrska in Nemčija. Prva je v svetovni vojni razpadla in na njenih razvalinah je mala Srbija postala razmeroma močen enota pod imenom "Država Srbov, Hrvatov in Slovencev". Pozneje si je to nerodno ime poenostavila z označbo "Jugoslavija". Avstro-Ogrske ni več, pač pa samo še ostanke te nekdanje mogočne veselile. Dunaj še sanja o obnovitvi svoje veličine in Budimpešta otvorjeno zahteva povrnitev dežel, ki so ji bile "ugrabljene". Pomaga ji v naglašanju te zahteve Italija, toda vzetih ozemelj ne bo dobila nazaj drugače kakor z mragovito vojno. Te ni še na vidiku. To jako dobro razumejo v Berlinu, skoroda veliko boljše, kakor v Parizu. Zato se je fašistična Nemčija odločila za politiko prijateljstva z Beogradom, četudi "arijski" tretji raj Jugoslovane mrzi, ker niso kulturni. Nemci so slovanske narode že od nekdanj smehšili in podcenjevali. Ampak v Jugoslaviji so rude, kakršnih v Nemčiji manjka. Jugoslavija prideluje več žita, nego ga rabi, in Nemčija veliko manj, pa ga mora iskati drugod. Trgovina pa je v širšem smislu kaj vredna le tedaj, če ne samo prodaja kupcem, ampak tudi kupuje od njih. Za tako trgovsko celico si je Nemčija izbrala Jugoslavijo. Podjarmiti si te

ODPOR ŠPANSKEGA LJUDSTVA PROTI FAŠIZMU PRESENEČA VES SVET

(Nadaljevanje s 1. strani.)

doslej pomazala generalu Francu največ finančno, z aeroplani, piloti in drugimi vojaškimi tehnikami, ter z municijo, od kar pa je Mussolini priznal generala Franca za špansko "vlado", mu pošilja v pomoč tudi svoje vojne trume.

V tujski legiji lojalistične armade je več tisoč Nemcev, ki so pobegnili pred Hitlerjevimi terorjem in se proti njemu bore na španskih bojiščih, dalje kakih 10.000 prostovoljcev iz Francije, par tisoč protifašističnih Italijanov, nekaj tisoč Rusov, Čehov, Poljakov, Amerikancev, in tudi nekaj Slovencev ter članov raznih drugih narodnosti.

Srd španskega ljudstva proti fašizmu je nepopisen. Kar fašizem počne nad Madridom, je več kot barbarizem in tolovajstvo. In ne samo nad Madridom, pač pa povsod, kjer more prebivalstvo doseči s svojimi letali, bombami in plini. Še nikdar ni bilo v nobeni vojni civilno prebivalstvo tako napadano, kakor ga napadajo fašistične čete v Španiji.

V tej številki je objavljen drugi izkaz prispevkov v pomoč španskemu ljudstvu, ki se bori s fašizmom in bedo. Tisoči so ob domovanju, ker so jim jih razdeljali fašistični aeroplani s svojimi bombami. Pomoč je nujna. JSZ pošilja ves zbrani denar Dubinskijevemu odboru v New York. Vsak dolar je potršen v prispevanju namen. Podpora španskemu ljudstvu je v tej težki uri potrebna in uverjeni smo, da naše delavstvo to razume in mu jo bo nudilo kolikor največ mogoče.

šaj Jugoslavije do navedenih veselil ne more in ne sme biti zadeva Jugoslavije same. Tu imamo malo antanto in balkansko zvezo, ki pomenita le precejšen politični faktor v srednji in jugovzhodni Evropi. Zato mora biti zupanja politika Jugoslavije obenem politika male antante in balkanske zveze.

Nikdar namreč ne smemo pozabiti predvojnih razmer, ko so se razne veselile igrate z balkanskimi državami in jih izigravale v svoje spekulativne namene. Po vojni pa je vsa srednja in jugovzhodna Evropa posejana z državci, ki imajo razne ožje interese in ki bodo razcepljene podlegle druga za drugo kapitalističnemu imperializmu veselil.

Mi stojimo prej ko slej na stališču, da bi vse te države morale iskati predvsem tesnejših stikov in sodelovanja ter bi bil epohalen zgodovinski dogodek, če bi napravile zvezo teh držav. Zemljepisno tudi odgovarjajo tej potrebi popolnoma.

Italija in Nemčija se bojita francoskega in angleškega vpliva v jugovzhodni Evropi, ker bi bila s tem njihju oblast in vpliv zmanjšana, dočim pa hočeta Francija, zlasti pa Anglija, dominirati tudi v Sredozemskem morju, da jima ne zraste Italija čez glavo.

Naša zunanja politika mora biti modra. Zavedati se mora svoje historične misije, da ne klone obljubam, ne da prethetata dejansko razvojno možnost."

New deal funkcionira

Oglesby, III. — Spet imamo priliko poskušati sladkosti new deala, ali kakršni koli že je ta "new deal". Tukajšnja cementarna je za "nedoločen čas" prenehala obratovati, kakor še vsako leto od 1930 naprej, a draginja pa je prav taka kakor leta 1930. Sicer pa so delavci prešli v tem mesecu bonus v vsoti plače za dvanajst dni, da bo "za praznike". Zaradi neprestanega javkanja družbe se je res čuditi, odkod izplačani denar?

Vsled ledene poti se je v nedeljo 6. dec. z avtom težko ponesrečil Valentin Menhte. Prepeljal mu je lobanjo. Prepeljan je bil v St. Mary's bolnišnico, kjer se mu je stanje kmalu izboljšalo. Njegov oče in mati sta aktivna člana kluba št. 3. Želim mu, da čim prej popolnoma okreva.

Zdravniško pomoč radi vida na obeh išče John Dušak.

Mary Kernz.

Canterburyski nadškof odpodil pohujšanje

Poleg torijev ni bil v Angliji nihče bolj vznemirjen radi Edwardove odločitve, da se poroči s Simpsonovo, ki ima "dva moža živa", kot nadškof anglikanske cerkve primat Canterbury. Po njegovem mnenju bi to bilo pohujšanje v tolikšni meri, da bi razbilo Veliko Britanijo.

PRIMAT CANTENBURYSKI

Nekateri poslanci delavske stranke — samo nekateri — so ga vsled njegovega fanatičnega stališča zelo kritizirali. Ampak tudi to je bilo nes pametno, pаметen pa je bil poslanec, ki je v zbornici izjavjal, da je kralj v današnjem svetu skrajno nepotreben luksus. Izkazalo se je, da je za državo — pa bila še tako demokratična — monarhična oblika jako draga, in Anglija ta luksus še posebno drago plačuje. In če je res, da kralj lahko s "pohujšljivim" življenjem ogroža to ogromno cesarstvo, čemu kralja sploh treba? Pustolovski princ je vladi pač v zadrage. Ampak čemu sploh treba "princev"? Čemu se jim naj plačuje po sto tisoč do milijona dolarjev na leto zato, ker ne delajo, dočim milijoni tistih, ki hočejo delati, stradajo?! Angleška delavska stranka ima na svoji levici nekaj poslancev, ki se ne strašijo v kritičnem momentu naglasiti te resnice. Ampak stranka v celoti molči, ker smatra, da je dinastija vez, ki cementira zvezo dominijonov. Pa ni, Kooperativna podlaga bi bila edino pametna namesto dragega kralja, pa si naj dominijoni in kolonije z Anglijo vred izberejo predsednika, kar bo veliko ceneje.

Naročite knjige iz Proletarčeve knjigarne.

SILVESTROVA ZABAVA

KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

v četrtek večer 31. decembra v dvorani SNPJ CHICAGO, ILL.

Godba v obeh dvoranah. V gornji igra John Kochevarjev orkester in v spodnji Gradišek in Omerza

VSTOPNICE: V PREDPRODAJI 40c. PRI BLAGAJNI NA VEČER PRIREDITVE 60c.

Nabavite si jih v predprodaji, kajti s tem prihranite! Dobite jih pri članih in članicah kluba in v uradu Proletarca.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov

EKSEKUTIVA J. S. Z. IZDA V KRATKEM PROGLAS NA JUGOSLOVANSKO DELAVSTVO

Sklicane bodo konference, kakor je določil prošli zbor

Iz zapisnika redne seje odborov JSZ in P. M. dne 4. decembra 1936

Redne seje odborov JSZ in P. M., ki se je vršila 4. decembra 1936, so se udeležili od eksekutive JSZ Frank Alesh, Donald J. Lotrich, Frank Udovich in Frank Zaitz. Od nadzornega odbora JSZ, Anton Garden in Justin Zajc. Od nadzornega odbora slovenske sekcije, John Hujan, Vinko Ločniškar in Angela Zaitz. Od prosvetnega odseka, John Rak. Tajnik JSZ in Prosvetne matice Chas. Pogorelec.

Odsotni: Joško Oven, Louis Beniger in Peter Bernik. Srbska sekcija se ni poslala imen svojih odbornikov, zato na to sejo ni od nje nihče povabljen. Za predsednika izvoljen Anton Garden. Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Korespondenca. — Tajnik prečita pismo iz gl. urada soc. stranke o sklicanju izredne konvencije in o apelu za priporočila in nasvete zanjo.

Tom Mooneyjev obrambni odbor apelira za pomoč. Frank Alesh predlaga, Angela Zaitz podpira, da se prispeva pet dolarjev. Sprejeto.

Poročilo tajnika. — Chas. Pogorelec pravi, da smo imeli v prošlih 11 mesecih na podlagi števila prodanih članskih znamk 635 dobrih članov, to je takih, ki so imeli sproti plačano članarino. — V predsedniški volilni kampanji je bila eksekutiva JSZ aktivna kolikor največ mogoče. Sklicala je število shodov, na katerih so bili govorniki Oven, Godina, Pogorelec, Vider in Zaitz.

Tajnikova agitacijska tura. Tura Chas. Pogorelca v korist Proletarca in JSZ je bila uspešna; posebno še, kar se lista tiče. Shodi, razen v Strabanu, Pa., in par drugih izjem, niso bili dobro obiskani, toliko bolj pa je bil uspeh v agitaciji za "Proletarca" in za Ameriški družinski koledar ter knjigarstvo Proletarca.

Na tej turi se je prejelo:

Naročnine na Proletarca	\$220.10
Za knjige iz Proletarčeve knjigarnice	43.20
Prispevki v podporno sklado	42.84
Oglašila v koledar "Svoboda" itd.	63.50
Skupaj	\$371.64
Potni stroški	53.78
	\$317.86

Dalje je Chas. Pogorelec poročal: Sklicanih je bilo enajst shodov. Udeležba je bila taka kot sem jo pričakoval. Ljudstvo je bilo za Roosevelta v toliki meri, da naša kampanja ni mogla priti do veljave. Toliko uspešnejša pa je bila moja tura v drugih ozirih, posebno še kar se tiče Proletarca. Temu sem posvetil največ pozornosti. Potni stroški moje ture se skoro docela krijejo s kolektami, ki smo jih imeli na shodih. Te so znašale \$42.84.

Sodrugji in somišljeniki so mi šli na roko vespovsod so odstopno. Vsem tem gre priznanje za uspeh moje ture. Umevno, da bi bilo to podvzetje še veliko bolj uspešno, če bi bil jaz imel več časa na razpolago. Tako pa smo vse to delo izvršili takorekoč skakaje iz naselbine v naselbino.

V vzhodnem Ohiu sem bil že po volitvah, zato tam nismo sklicali shodov, pač pa smo ves čas porabili za agitacijo v korist Proletarca. V kampanjski sklad smo do konca novembra zbrali \$676.66, stroškov pa smo imeli do istega časa s kampanjo okrog \$250. V tej vsoti je vključena tudi moja plača na agitaciji skozi štiri tedne. Ker sta vse delo, ki pripada uradu tajništva, v času moje odsotnosti izvršila ostala dva nameščena v nadurah, pripravocam, da se ju odškoduje z vsoto \$25 vsakemu.

Splošno elosovanje za izvolitev odbora JSZ in PM je bilo končano 19. sept. Udeležilo se ga je 417 članov v 30 klubih. Imena izvoljenih so bila priobčena v Proletarcu z dne 21. oktobra 1936 in istotako številni oddanih glasov v posameznih klubih.

XI. redni zbor JSZ je naložil novi eksekutivi sklicati par konferenc, in na eni izmed teh se naj razpravlja in sklepa, kako naj čim uspešnejše delujemo v korist delavskega gibanja v podpornih organizacijah. Resolucijo v tem smislu je sprejel zbor, podrobnosti pa ima dokončati posebna konferenca, ker na zboru za to delo ni bilo zadosti časa. Nova eksekutiva naj torej sklepa tudi o tem ter naj določi, kdaj se naj zborovanje vrši. — Dalje priporočam, da se odobri eno stran oglasa v Ameriškem družinskem koledarju za JSZ in Prosvetno matico. Vsota za oglas je \$50.

Apel za sklicavanje shodov v znak solidarnosti z delavci v Španiji in za zbiranje prispevkov v ta namen smo objavili prvč meseca septembra. Ker pa akcija ni bila organizirana, tudi uspeti ni mogla, zato je bil objavljen nov apel, ki ga je za eksekutivo pripravil Anton Garden, in na tej seji se naj sklene, kako čim boljše podvzeti delo za zbiranje prispevkov.

Prosvetna matica. — Ta ustanova je bila od prošle do te seje v službo sledečim organizacijam: dramskemu društvu "Naša zvezda", Euclid, O.; pevskemu zboru "Svoboda", Detroit, Mich.; društvu št. 419 SNPJ, Harwick, Pa.; pevskemu zboru "Planinska roža", Milwaukee, Wis.; pevskemu zboru "Triglav", Kirkland Lake, Ontario, Kanada; društvu št. 88 SNPJ, Moon Run, Pa.; kluboma št. 114 in 115 JSZ, Detroit, Mich.

Knjige za članstvo društev Prosvetne matice smo prejeli te dni iz Maribora. Razposlane bodo kot običajno. **Naše publikacije.** — S Proletarcem gre po navadi. V številu naročin smo nekoliko napredovali, toda precej naročnikov je z naročino zaostal, in ker ni povsod zastopnikov, da bi jih iztirjali, bo ta napredek zatemnjen s te strani. Treba bo pač še precej napora in sistematične agitacije, predno bomo lahko beležili znatno večji napredek. Finančno še nekako izdelujemo. Tiskarni dolgujemo zdaj \$576.64.

V koledar smo dobili za blizu \$300 več oglasov kakor lani. V ostalem bosta lahko poročala urednik in pomožni upravnik.

Poročilo tajnika sprejeto na znanje.

John Rak poroča glede aranžiranja shodov za Chas. Pogorelca in druge. Angela Zaitz pravi, da je v imenu agitacijskega odseka dopisoval John Rak.

Dalje poroča Rak o delu Prosvetne matice z ozirrom na angleško poslušajoče odseke in društva.

Priporočilo Chas. Pogorelca za plačilo izrednega dela ostalima nameščencema se odobrilo. Ravno tako predloži, da se da eno stran oglasa v koledar za JSZ in Prosvetno matico.

Frank Udovich poroča o delu pri nabiranju oglasov v koledar.

Konferenca. — Na dneveni red pride navodilo prošlega zbora novi eksekutivi za sklicanje konference, ki naj pripomore do enotnega dela naših delavcev v podpornih organizacijah. John Hujan predlaga, da se jo skliče in pripravljajmo delo pa poveri posebnemu odseku treh članov, ki se naj ga izvoli na tej seji. Razprave se udeleže Frank Alesh, Angela Zaitz, Vinko Ločniškar, Frank Udovich, Justin Zajc, Charles Pogorelec, Anton Garden, Donald J. Lotrich in Frank Zaitz.

V razpravi je bilo poudarjeno, da se konference mora sklicati, ker jo je določil prošli zbor. Vprašanje je le, kakšno proceduro naj rabimo. Hujanov predlog sprejet in v odbor so bili izvoljeni Anton Garden, Frank Alesh in Donald J. Lotrich. Dalje je bilo sklenjeno, da se prvi sestanek skliče v Chicagu, ostali pa se bodo vršili v področju konferenc klubov JSZ in Prosvetne matice. Vsake se udeleži tudi pooblaščenec eksekutive JSZ. Referente in predmete, kar se tega predmeta tiče, jim izbere omenjeni odsek.

Ločniškar predlaga, da se na prvi sestanek v Chicagu povabi vse člane odborov JSZ in druge naše aktivne delavce in če mogoče, tudi zunanje člane. Sprejeto.

Akcija v pomoč španskim delavcem. — Udovič meni, da bi bilo mč več kot prav, ako bi prišli za organizirano kolekto v pomoč španskim delavcem že pred par meseci. Angela Zaitz pravi, da smo prvi apel naslovili na članstvo in somišljenike meseca septembra, organizirana akcija pa ni bila podvzeta zato, ker je bilo ljudstvo zaverovano v volilno kampanjo. Dobili smo kljub temu že tedaj precej prispevkov in tudi par shodov je bilo sklicanih v področju naših klubov.

Justin Zajc pravi, da je treba poslati klubom in društvom pisemne apele v ta namen. Če jih mi ne bomo, drugi tudi ne bodo izvršili tega dela.

K stvari govore še Hujan, Lotrich, Garden, Alesh in drugi. Nato John Rak v smislu mnenj, izraženih v razpravi, predlaga, da eksekutiva JSZ pošlje apel društvom in klubom, s posjansnilom, da nabrane vsote lahko pošljejo eksekutivi JSZ, gl. uradu SNPJ, ali pa clevelandski federaciji SNPJ. Predlog sprejet.

Za ravnateljta te kampanje izvoljen Anton Garden.

Naloge JSZ. — Frank Zaitz predlaga, da nova eksekutiva naslovi proglas o našem delu in nalogah na članstvo JSZ in somišljenike. Sprejeto z dodatkom s. Alesha, da se skliče izredno sejo eksekutive, ki naj razpravlja o osnutku proglasa in drugem nujnem delu.

Konec seje.

Novi odbor kluba št. 37

Milwaukee, Wis. — V odbor kluba št. 37 JSZ so bili za leto 1937 izvoljeni sledeči: tajnik-blagajnik, Leonard Alper; zapiskarica, Christina Podjavoršek; organizatorji, Mary Shuler in Antonia Walte; nadzorni odbor: Frank Polčnik, Frank Zajc in Joe Krainz.

ZANEMARJANJE VARNOSTI V INTERESU "INVESTICIJ"

Na sliki so staknjeni mornarji in pristaniški delavci v San Franciscu, ki so demonstrirali na Market Streetu za svoje zahteve. Paroplovne družbe so trdale in rajše trpe izgube milijone dolarjev na prostu, kakor pa da bi se resno skušale sporazumeti z unijo svojih delavcev.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR LETNIK 1937 SPLOŠNO UGAJA

"Ameriški družinski koledar za leto 1937 je res lepa knjiga," piše zastopnik, ki je naročil že drugo večje število. "Prvih 25 izvodov sem takoj razprodal," pravi v pismu.

Neki naš somišljenik hrvatske narodnosti piše: "Tako je prav, kajti koledar naj služi borbi za delavske pravice. Novi letnik je to nalogo sijajno izvršil."

Agitator iz Penne omenja: "Nekje sem ponudil Družinski koledar. Rekli so mi: 'Aha, rdeč, kaj?' O, imam tudi take, ki niso rdeči. Prodal sem jim enega s plavimi platnicami. 'Kako je vam ta všeč,' sem jih vprašal teden pozneje. 'O, v tem je pa res fino branje,' so mi odgovorili."

In tako bi lahko citirali pisma naprej in naprej iz vseh držav ameriške Unije.

Razpečavanje koledarja ni enostavno delo. Ako ni veselje ali se, na katerih bi ga zastopniki mogli razpečati, morajo od hiše do hiše, kajti koledarja ne naroče zato, da jim bi ostal na policah, ali da bi ga potem vračali.

Z leposlovnimi deli so zastopniki v letniku 1937 Etbih Kristan, Angelo Cerkevnik, Ivan Molek, Mile Klopčič, Ivan Jončec, Tone Selškar, Louis Beniger, Arkadij Averčenko, Louis Slabe, Katka Zupančič, Vladi-

mir Rijavec, Janko Zega, Anton Slabe, Milan Medvešek, Frank Česen, Ivan Vuk in Frank S. Tauchar.

Z razpravami in članki so v tem koledarju predstavljeni Anton Garden, Angelo Cerkevnik, Etbih Kristan, Frank Česen in Frank Zaitz.

Zelo dober je informativni del koledarja, ki vsebuje razne podatke, in pa zgodovinski spis o slovenskih naselbinah in Slovincih v Kansasu, ki ga je priredil Anton Šular. Nedvomno bo že njegov spis razveselil tisoče čitateljev, ki žive, ali pa so živeli kdaj prej v "državi solnčnih rož".

Raznih ilustracij je v tem letniku 91. Iz dosedanjih sodb o vsebini, tehnični razpodelbi in slikah sklepamo, da so naročniki z njim zadovoljni in nam je to všeč, ker smatramo, da naš trud in trud agitatorjev ni bil zamanj.

Vsota 75c za tako knjigo je malenkostna, če jo primerjate z vsotami, ki jih morate dati za angleške knjige, dasi izhajajo v veliko večji nakladi. Apeliramo na vse, ki koledarja še niso naročili, da to store, in da pomagajo tudi v agitaciji zanj, kajti čimveč ga gre med ljudi, toliko boljše za bodočnost tega koledarja, in za izobraževalno delo, ki ga vrši med našim ljudstvom. Naročila pošljite na naslov Proletarca.

O poslovlinem večeru Frances in John Raku

Chicago, Ill. — V soboto 19. dec. smo se zbrali v velikem številu v Slovenskem delavskem centru, da se družabno poslovimo od Frances in John Raka, ki sta se odločila poskusiti v boju za obstanek življenjske sreče v Johnstownu, Pa. Omenjenega večera so prišli v Slovenski delavski center sodrugji in sodružice ter drugi prijatelji, da se poslove od Francke in Johna, katera bomo jako pogrešali. V Johnstownu sta prevzela malo grocerijsko trgovino, katero je došlo obratova Frančin brat John Langerholc ml. Vsi, ki so govorili na tem poslovlinem večeru, so izražali nado, da bi v svojem novem prizadevanju čim boljše uspela.

John Rak je pomožni upravnik Proletarca, pomočnik v uredništvu, član odbora Prosvetne matice, tajnik kluba št. 1, aktiven član društva Pioneer št. 559 SNPJ, član dramskega odseka kluba št. 1 — torej sodrug, ki se ni strašil aktivnosti in raznih del, nego jih prevzemal in izvrševal po svoji najboljši moči. Njegova so-proga Frances je bila prošle tedne glavna direktorica mladinskega odseka Red Falcons. Ona je hčerka znane Langerholcove družine v Johnstownu, John pa ima starše v Nokomisu, Ill.

Oba bomo v Chicagu pogrešali, Proletarčev urad pa vsled Johnovega odpotovanja

veliko na škodi, ker je bil jako dober delavec.

Frances je odpotovala prošli ponedeljek, John pa bo delal v uradu Proletarca še vse ostale dni decembra in januarja toleko časa, da bodo urejena letna poročila. Potem gre tudi on v Penno.

Zabavo njima v poslovitev so uzorno aranžirale Kristina Turpin, Mary Andres in Angela Zaitz. Naravno, da so jim pomagali mnogi drugi sodrugji, sodružice in prijatelji. Zabava je bila prijetna in zaključili smo jo šele proti jutru.

Poročevalec.

Božična veselica kluba št. 49 v Collinwoodu

Cleveland, O. — Na božični dan v petek 25. dec. priredi naš klub plesno in domačo zabavo. Vršila se bo v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. V ta namen smo najeli kar obe dvorani, torej bo glede plesa ustrezno starim in mladim. Tudi za pogostitev udeležencev bo vse najboljše preskrbljeno. Kam bo šel morebitni prebitek, tega mi zavednim delavcem ni treba pojasnjevati. Rečem le, da potrebe so velike in nujne. Danes je v teku bitka med dvema svetovoma: med fašističnim in demokratičnim. Če zmaga slednji, bo šlo človeštvo navzgor; ako prvi, se pogrezne, kakor v Nemčiji in Italiji.

Delavci, somišljeniki, na svidenje dne 25. dec. v SDD!

A. Skapin.

šek in J. Kogovšek, skupaj \$8.15. (Poslal John Sever.)

Adah, Pa. Društ. št. 269 SNPJ \$5. (Poslal Michael Bukovac.)

Detroit, Mich. Po \$2: Joe Anžiček in John Plachter; po \$1: Peter Vončina, Louis Korosec, Mae Knez, Mary Knez, Elizabeth Plachter, M. M. Klarich, Martin Klarich, St. John Baur, Frank Česen, Martin Menton, Rudolf Potočnik, Max Judnich, Louis Urban, Dom. Caramagno, Katie Stimac, Anton Anžiček in Jack Ločniškar; Jacob Raecke 80c; po 50c: Dom. Hubner, A. M. Urbas, Mrs. Jaklič, Math. Urbas, Frank Priman in Frank Baloh; Mrs. L. J. Golčar 45c; po 25c: K. Petrich, Frances Korsič, Anna Ireltz, Mary Baloh, Laura Zrimec, Mrs. J. Cerne, Mary Jurca, Jennie Semec, Rose Forbes, Herman Rugel, Mary Potočnik, M. Gregorich, Jack Turk, Louis Strasberger, John Lamuth, Joe Treven, H. Kovach, Al. Padar in Jos. Cerne ml.; J. Zrimec 21c; Rudolph Zore 20c, skupaj \$30.41. (Nabrala Mary Knez.)

Lost Creek, W. Va. Društ. št. 633 SNPJ \$3.50.

Conemaugh, Pa. Društ. št. 59 SSPZ \$6.00. (Poslal John Brezovec.)

Los Angeles, Calif. Društ. št. 462 SNPJ \$5.00.

Krayn, Pa. Društ. št. 70 SSPZ \$5. Martin, Pa. Društ. št. 570 SNPJ \$2; John Volk 50c; Frank Kastelic 25c; Gabriel Baris 15c; Frank Klemenc 5c; skupaj \$2.95. (Poslal Anton Valenčič.)

Pueblo, Colo. Društ. št. 60 SSPZ \$2; John Petrič 50c; skupaj \$2.50. (Poslal John Petrič.)

Luzerne, Pa. Društ. št. 192 SSPZ \$2.00.

Imperial, Pa. Društ. št. 106 SNPJ \$5; Tony Paulovich \$1; Joe Jamnik 75c; po 50c: Luka Kokal, John Šiflar, Frank Augustin, Margaret Jamnik, po 25c: Frank Kerin, Frank Vidrih, Frank Urbas, Frank Leban, Louis Bogatay, Max Leonard, Joe Uhe, Martin Gorenc, Tony Poljak, Joe Sladih, Tony Bonach, Matt Pustovrh, Jacob Zilko, Joe Orel, John Mravlja, Matt Franček, John Leski, Anna Tome, John Miklaučič, John Lombarda; po 10c: Gazi Kolesar, Anna Gorenc, Mrs. Anna Gorenc, Frank Perpar; Tony Kerin 5c; skupaj \$14.20. (Nabrali Fr. Kerin, Fr. Vidrih in Luka Kokal.)

Dunlo, Pa. Društ. št. 274 SNPJ \$2; Anton Poje 50c; po 25c: Martin Volčjak, Marko Mikič, Frank Kunstec, Louis Cvefljar, Mike Cvefljar, Joseph Volčjak, Frank Osepek in Joseph Krčelič, skupaj \$4.50. (Poslal Martin Volčjak.)

Pittsburgh, Pa. Dr. št. 236 SSPZ \$2; Louis Karish 50c; po 25c: Peter Komadina, Anton Rednak, Joe Jurjevčič, John Baraga in George Mirketič; John Zetko 10c; skupaj \$3.85. (Poslal Louis Karish.)

Aurora, Minn. Društ. št. 17 SSPZ \$2.00.

Indianapolis, Ind. Društvo št. 575 SNPJ \$3.60.

La Salle, Ill. Leo Zevnik \$1; po 50c: Joe Novak in John Rogel; po 25c: John Piazar, John Strel, Matt Vogrich in A. D.; skupaj \$3.00. (Poslal Matt Vogrich.)

Milwaukee, Wis. Društ. št. 192 S. N. P. J. \$10.00.

Oglesby, Ill. Društ. št. 95 SNPJ \$10; nabrano na seji \$3.90, skupaj \$13.90. (Poslal Frank Jerše.)

Clinton, Ind. Društ. št. 213 SNPJ \$7; po 50c: Mrs. Hudomal, A. Obiak, Mrs. Fortuna in Fr. Česnik; po 25c: Mrs. Potisek, Mrs. Frajby, A. Ažbe in Mary Gushnik, skupaj \$10.00. (Poslala Mary Rom.)

Struthers, O. Društ. št. 277 SNPJ \$3; Anton Mihlin \$1; Anton Nikolich 25c, skupaj \$4.25. (Posl. Mike Carr.)

Burgettstown, Pa. Po \$1: Joseph Krmel in Martin Klementič; po 50c: Anton Jeram, Mary Tavchar, John Sajc, Louis Trušnovič; Matija Senčur 30c; po 25c: John Leskovec, Frank Korosec, Frank Bradáč, Joe Vicič, G. Povh, Joseph Ferbežar, Frank Lavrih; Dominik Vajentič 20c; po 10c: Mike Kruško, Martin Pompe; po 15c: Peter Možina in George Kendak, skupaj \$6.75. (Poslal Anton Jeram.)

Willock, Pa. Društ. št. 36 SNPJ \$5.00.

St. Michael, Pa. Društvo št. 185 JSKJ \$5.00.

Skupaj v tem izkazu \$247.56, prejšnji izkaz \$45.80, skupaj \$293.36.

Export, Pa. Društ. št. 57 JSKJ \$5; po 50c: J. Sever; po 25c: A. Drnjevič, W. Gutman, A. Drnjevič, M. Negich, L. Sapančič, F. Lavrič, M. Kogovšek, J. Kogovšek in F. Ahačič; J. Bele 20c; po 10c: A. Martin.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODOPNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za listi- za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1384

Fristna in okusna domača jedila
Cene smerno. Postrežba tožna.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

V blag spomin pokojnemu soprogu in očetu Lovrenču Lotrichu

Minulo je tri leta dni, ko neizprosna smrt te nam je vzela; v najlepši dobi moških let si moral zapustiti nas.

Nikdar ne bomo pozabili, da soproga in očeta smo izgubili, kajti vsi te pogrešamo in srce nam žalosti!

Spomin na tebe še živi, in živel bo do konca dni. Z ljubeznijo vsi mislimo nate, ki ljubil ti iskreno nas si vse.

Zalujoči ostali:
ELIZABETH LOTRICH, soproga, HČI in SINOVCI.
Chicago, Ill.

ANGELO CERKVENIK: "DVOJNIK" ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.) — Poglejte, gospod polkovnik! Datum poštnega žiga: Brescia, 15. oktobra 1917. Tu pa, pogledajte: njegov podpis! Polkovnik je stopil za en korak nazaj. — Čisto navaden trik! je izjavil po prvem presenečenju. Zakaj sploh dopuščajo temu bicarskemu rdečemu križu, si je mislil, da daje prebežnikom in njegovim svojcem potuho? Ali je potrebno, da oblasti mirne prebežniki s svojimi sorodniki? — Kakšen trik! ga je vprašala.

— Očiten trik! Jaz sam sem doživel podoben primer. Imel sem prijatelja, ki mi je izročil kakšnih dvajset pism za svojo ženo. Na vsakem pismu je bil napisan poseben datum; prvo pismo je bilo datirano s 1. septembrom, drugo z 10. septembrom, tretje s 15. itd. Če bi on bil umrl, naj bi bil tista jaz pošiljal... In je možkar res padel. Pri Lwowu. Pa sem dva ali tri pisma res odposlal... Potem pa nisem mogel te strahote več prenašati. Sporočil sem ji resnico.

— Mogoče je, da delajo ali da so delali drugi tako. Leone ne bi kaj podobnega nikdar napravil. Predobro me pozna. — Milostiva, prečudni ste! Vaš mož je prav tako iz kosti in mesa, kakor vsi drugi ljudje!

— Motite se! Leone ni takšen, kakršni smo vsi. In sploh smo vsi zelo različni. Polkovniku je že presedalo. — Če mi nočete verjeti, pa pridite jutri ali pojutrišnjem ali kadarkoli v zasilno vojaško bolnišnico v Trento. Videli boste na lastne oči, česar ne verujete mojim besedam. — Zanesite se name! Prišla bom, ne morda, ker dvomim o svojem možu. Samo dokazati vam hočem, da se motite!

— Priklonil se je ter odšel. Sedel je v avto ter zdrdral proti Trentu. Hotel je, da bi prišla v Trento. Da bi se onesvestila. Da bi tako nepobito dokazala možovo identiteto. Potem bi imel eno pričo več, najvažnejšo pričo celo!

Z vrhov se je valil v doline mrak. Dolina pod njim je trepetala v pričakovanju miru in počitka. Bela cesta se je v srebrih serpentinah vila ob sivih skalah in drobnih vasicah, miho prepado, ob širokih poteh glasov proti globoki dolini, kjer so se videle hiše kakor otroške igrače.

Ceste so bile samotne. Tih. Le semtertja je korakala po cesti vojaška patrolja ali žandar, ne redko je srečal civilista, največkrat kakšno staro ženico.

V srcu mu je gorel gnev. Ni mogel pa ni mogel pozabiti, da se je Hela, ta vlačuga... tako daleč spozabila. Njemu se je uprla! Njemu, ki je pred njim klečal polk na kolenih, njemu, na čigar povelje so vojaki po-

ložili, če ni bilo drugače mogoče, celo glave pod sekiro, njemu, ki je vzbujal daleč naokrog strah in trepet... Vojaku! Vojaku z dušo in telesom, vojaku s sleherno kapljico krvi, vojaku v poslednjem, najdružnejšem drobcu misli! Pozabil je, da drdra mimo smrtno nevarnih prepado. Ob oknu svoje spalnice pa je slonela Franceschinijeva žena.

Mogoče pa ima polkovnik prav! je premišljevala. Nema-ra so ga res ujeli. Tako zelo me ljubi. Saj ne bi bilo res nič nenaravnega, če bi v strahu zame, v želji, da bi mi prihranil vsaj za neko dobo bolnih in žalost, pisal takšne pisma.

Pogledala je proti jugu. Neprodirna stena vrhov je neizprosno zatirala pogled v dežel, kjer se je njen mož boril za svoje prepričanje, ki mu je bilo več nego lastno življenje, več nego življenje žene in otroka.

V zvoniku je udarilo pet udarcev. Nekdo je potkal.

V izbo je stopil župnik. Siv. Slok. Pogled oster. Okrog ustnic ljubezniv nasmeh. — Klanjam se, milostiva. — Dober večer, gospod župnik. Izvolite sedeti.

S tremi, štirimi stavki mu je povedala, kaj je danes zvedela.

— Ali mislite, da je mogoče, gospod župnik?

Župnik je mrko gledal v ogenj.

— Vse je mogoče, gospa! Tema je počasi prodirala v sobo. Plamen iz kamina se je plaho boril proti nasilju teme, umikalo se vedno bolj vase.

Minila je ura. Sedela sta ob kaminu ter nepremično — kakor dvojje bronastih kipov — zrla v borge luči in teme.

Daleč v dolini je trobil avto, ki ga je gnala strast, ljubezen, samoljubje, ponos ali kdo ve kaj. Sam ni vedel. Bilo mu je neznansko hudo. Kakor da je z lastnimi očmi gledal svoje mrtvo telo, ki ga kljuje črni orli, ki ga trgajo hijene. Kakor da je v verigah ter se zaman trudi, da bi se iztrgal iz objema mrzlega železa.

Pred bolnišnico je močno zatrobil. Službujoči častnik mu je strumno salutiral ter mu podal raport.

Ob pozni nočni uri, ko se je polkovnik zamen premetaval po postelji, ko se je jedka misel borila proti utrujenosti možganov in zahtevi krvi, da bi se umirila, da bi se vsaj za nekoliko trenutkov počila, se je v Helini izbi pogovarjal Berenini s Helo.

Berenini je skoraj pozabil na nevarnost. Prav za prav ne živela je v njem, kakor se razprostira pod Oceanom trda zemlja.

V tem trenutku je zaživel samo za tisti drobec preteklosti, za drobec prelepih dni s

Caprija, za drobec prelestne mladosti.

— Emilio, je rekla, zdaj ni čas za tisto, kar se budi v naju dveh.

— Nič več se ne budi. Živo je kakor sonce ob vzhodu nad Caprijem, živo kakor ocean ob viharju. Živo kakor zemlja v vsemirju. Zakaj bi ne bil zdaj čas?

— Umorili vas bodo! — Ne spominjajte me na to!

Zakaj je udarila s pestjo v obraz prečudnemu doživetju? Ali je res tako mrzla? Ali ne čuti, da so stvari, ki se jih smrt ne more dotakniti?

— Lepe besede, je šepetala. a stvari, ki se jih smrt ne bi mogla dotakniti, ni.

— Misel! — Tudi misli, tudi največji misli, ki se je kdaj rodila, je sojena smrt. Misli, ljubezni, vsemu... Zakaj vas spominjam na nevarnost? Ker je skrajni čas, da zbežite.

— Ne morem se odločiti. — Niti zdaj ne? Ali vam nisem povedala, da so straže podvojene? Zdad celo pred menoj skrivajo spise o vaši zadevi.

— Teško hodim, sestra Hela.

— Preskrbela vam bom avto. Tje do oglišča boste že hodili. Napeti morate vse sile!

— Dobro, Hela, naj bo, vam na ljubo!

Stenila mu je roko. — Nepopisno sem srečna. Emilio! Polkovnik je strašen. Sovraži vas. Ne vem, zakaj, a sovraži vas. Vtepel si je v glavo, da vas mora pokončati, da ste Franceschini. Nihče mu ne more dopovedati, da niste prebežnik in izdajalec. Dolgo v noč sta se pogovarjala glede pobega.

Ob treh zjutraj sta se poslovila.

(Dalje prjehodnjič.)

IZ KANSASA

Federalno sodišče v Kansas Cityju je 11. decembra priznalo dvajset tisoč dolarjev (\$20.000) odškodnine mlademu Poljaku Albert Gulayu iz Arme. Odškodnino mora plačati tukajšnja Western Mining Co., kjer je bil omenjeni zaposlen. Delal je v rovu št. 22. Dokazal je, da je dobil bolezen v rovu, zaradi slabega zraka.

Pred leti se je boss navadno norčeval iz majnarja, če se je pritoževal, da proston ni dovolj prezračen, češ, "z lopato si delaj zrak". Toda take tožbe so naučile kompanije, da je cenejšje zanje, če preskrbe dovolj doberga zraka v rove.

Na konvenciji kansaške socialistične stranke, ki se je vršila meseca septembra, je bilo predloženo tudi vprašanje "enotne fronte" s komunistično stranko. Ker je bila delegacija približno enako razdeljena, je bil sprejet predlog, da se da to vprašanje na splošno glasovanje. Rezultat glasovanja je, da je velika večina glasovala proti "enotni fronti".

Tajništvo kansaške socialistične stranke je prevzela mlada učiteljica iz Wichite, soderuginja Pearlanna Briggs. Pri zadnjih volitvah je kandidirala na soc. tiketu za urad nadzornice kansaškega šolstva. Prejela je nad sedem tisoč glasov.

Pred kratkim sem poročal, da je pod obtožbo Waldo McNutt, član kluba v Topeki. Obtožila ga je eksekutiva zaradi raznih intrig v stranki. Po mišljenju spada v komunistično stranko. Na seji kansaške eksekutive, ki se je vršila 29. novembra v Yates Center, je bil, kljub tri ure dolgim zagovorom, spoznan krivim in izključen iz stranke. — Kronikar.

Vabilo na "bunco party"

Chicago III — Angleško poslujči odsek kluba št. 1 JSZ, Social Study Club, priredi v nedeljo 24. januarja v Slovenskem delavskem centru "bunco and card party". Prične se ob 2. pop. Vstopnina je 25c. Pridite in povabite s sabo prijatelje. — Odbor.

Klub št. 37 JSZ prestal težko krizo

Milwaukee, Wis. — Z letne seje kluba št. 37 poročam vest, da smo težko notranjo krizo preboleli. Vsaj tak vtis sem dobil na omenjenem zborovanju članstva in upam, da se n'sem motil. Razpoloženje, kakoršno je bilo na tej seji, že dolgo ni bilo. Odborniki za leto 1937 so isti, kakor v tem letu. Imena odbornikov bo nedvomno sporočil v list klubov tajnik.

Klub je prispeval v pomoč delavcem v Španiji \$10. Član kluba pomaga v ta namen v društvi in kjerkoli sploh morejo.

Tajnik kluba je na tej seji poročal, da velika večina članov spet plačuje članarino. Morda to pomeni, da smo tudi depresijo prestali.

Klub je sklenil prirediti prihodnje leto veliko prvomajsko manifestacijo. Vršla se bo v SST dvorani. Seje bo klub obdržaval v bodoče na isti datum kakor doslej, namreč vsak četrtek v mesecu v SST dvorani ob 8. zvečer.

Meni se zdi, da bo v klubu po teh neprilikah prevladoval drug duh in da bo napredoval. To pa bo dosegel najlaglje, ako vsak član sprejme nekoliko odgovornosti, namesto da bi pričakovali, da naj le par oseb opravlja vse delo. V tem fetu je stranka doprinesla ogromne žrtve. Morala je, ker ji ni kazalo drugače. V bodoče pa bomo zasledovali združevalno taktiko in poslušali naše voditelje, katere poznamo, da delajo z vsemi močmi za delavske koristi. Seveda niso vsega mogočni in podvrženi so napakam, kakor vsakdo drugi, toda skušajo jih popraviti čim spoznajo, da jih store. Mi smo z njimi, pa če se newyorški New Leader na glavo postavi s svojimi privrženci vred. Tudi jaz sem bil zastopnik New Leadra, dobil sem nagrado, toda danes se več ne navdušujem zanj, ker je razdiralen in škodljiv našemu gibanju. Torej proč z njim!

V volilni kampanji sem poslušal razne govornike. LaFollette je rekel, da so republikanci sicer O. K., imajo pa napako, da so z nogami v letu 1936, z glavami pa pol stoletja za duhom časa. Dalje, da on potrebuje za uspešnejše delovanje vsaj še sedem zastopnikov ljudstva, ki bodo za ljudstvo. Potem bo moč na njegovi strani. Dobil jih je več, kakor je želel.

Thomas je dejal: "Prepričan sem, da boste volili Roosevelta in demokratski tiket... Toda moje mnenje je, da bi tega ne smeli, kajti socialistično ime je prelepo, da bi ga žrtvovali za oportunistično politiko..."

Landon je bil v kampanji povsem siromašen govornik. Bral je svoj spisán govor in ako tudi je imel na shodih prilično udeležbo, s svojimi nastopi ni napravil ugodnega vtisa. Pravzaprav so se ljudje, ki so iz navade republikanci, vračali razočarani nad tako slabim predstavnikom svoje stranke. Naravno, da smo one tedne podvelo veliko argumentirani. Me ne so pri delu napadli, da sem komunist. Odgovarjal sem jim, da moje prepričanje je takšno in takšno, vzlic temu vem, da bo Roosevelt — vaš kandidat izvoljen in prejel bo 10 milijonov glasov večine. Stavim pet dolarjev v korist Proletarca. Toda nihče izmed teh, ki so se v delavnici navduševali za Roosevelta, ni imel poguma riskirati pet dolarjev. Naravno, jaz sem vedel v naprej, da jih bi izgubil, a demokrati niso imeli tega uplogleda.

Zdad pa — kaj? Meni je všeč, da je gorje v tej deželi, čeprav mene prav tako zadeva. Če bi zmagali republikanci, in ako bi res bili prvi fašisti, tedaj šele bi delavcem slabša predla. Sedaj imamo še priliko, da svoje moči strnemo skupaj in združeno sledimo naukom naših učiteljev. Posamično ne štejemo nič. Le v enotnosti in organizaciji je moč. — Joe Radelj.

Miklavž v Braddocku

Braddock, Pa. — Tukajšnje in okoliško občinstvo je vabljeno na veselico, ki jo prirede društva št. 239 SSPZ, 300 SNPJ in 31 JSZ v soboto 26. decembra v Lithuanian Hall, Washington St., Braddock. Prične se ob 7. zvečer. Najprvo bo vzpizrcjena kratka igra, potem nastopi Miklavž, in ko dokonča on svoje delo, sledi plesna zabava. Skrbeli bodo, da bodo udeleženci čimboljše postreženi. — Louis Karish.

Proše in bodoče aktivnosti kluba

No. Chicago, Ill. — Zadnjič sem poročal, da se bo vršila klubova kartna zabava dne 5. decembra, in da bo ob istem času pod isto streho še ena druga kartna zabava. Tako je tudi bilo. Nekateri člani in simpatičari kluba so se raditega nekoliko bali za uspeh naše prireditve, šli smo pa naprej s svojim započetim delom in ga izvršili popolnoma dobro. Finančno smo bili samo za štiri dolarje na slabšem, kakor na kartni zabavi januarja. Seujaj pa nismo na jasnem, ali nam je škodovala nasprotna grupa, ali vreme. Vreme je bilo kakor nalašč. Snežilo je že nekaj ur prej, predno se je imela začeti zabava in kar je naprej vztrajalo. Kljub temu so prišli sodrugi, soderuginje in simpatičarji, ki se ne vstrašijo ničesar. Ne kaj jih je prišlo, ki so imeli vstopnice kupljene na obe prireditvi, nekaj jih je pa tudi izostalo zaradi slabega vremena, ki so imeli naše vstopnice.

Naj bo kakor hoče, dokler bodo člani kluba (kadar rečem član, mislim vse člane kluba, moške in ženske. Zato bi bilo dobro, ako bi rabili en izraz za oba spola. Ne član in članica, sodrug in sodružica itd.) in simpatičarji tako vztrajni in požrtvovalni, moramo imeti uspeh. Ne samo, da so prodajali vstopnice, ampak so še darila prispevali. Želeti bi bilo, da bi ti simpatičarji postali člani kluba, potem pa zopet dobili simpatičarjev.

Naš klub je v primeri z drugimi društvi in klubi zelo majhen. Je pa v primeri z njimi zelo delaven. V preteklem letu je imel samostojnih, oziroga z drugimi naprednimi organizacijami, sedem priredb. Januarja je imel kartno zabavo. Majsko zabavo z drugimi naprednimi organizacijami. Piknik junija. Pknik avgusta. Septembra sodeloval na prireditvi Prosvetne matice. Novembra igro, Decembra bunko in kartno zabavo.

Vse te priredbe so bile prirejane s pomočjo klubovih sodelavcev-simpatičarjev. Zato bi bilo želeli, kakor sem že omenil, da bi postali člani in članice kluba, da bi klub v prihodnjem letu imel še boljše uspeh. Ako jim pa tega ni mogoče, jim bo klub hvaležen in jim dal priznanje za vsako mogočo pomoč.

Za prihodnje leto ima klub dosedaj določeni dve prireditvi. Prva bo kartna zabava, dan mi ni še znan, bo pa 18. ali 20. februarja. Gotov dan bo naznanjen ob času. Druga priredba bo konferenca Prosvetne matice dne 18. aprila 1937. Za to konferenco bodo povabljena vsa društva, klubi in odseki, pridruženi Prosvetni matici na sodelovanje. Za obe prireditvi bo še bolj natančno poročano pozneje.

Nisma pa še dokončali popolnoma zadnje delo, pa že poročam za prihodnje. Imamo še za razpečati koledar. Lansko leto smo jih razpečali mislim 109. Letos smo pa rekli, da jih bomo več. Odvisno je pa seveda od nas vseh. Koledarje so prevzeli v razprodajo sledeči: Marian Spacapan za vsa No. Chicago, Frances Zakovšek med 10. in 8. cesto v Waukeganu. Anna Mahnich od 8. ceste naprej, to je južno v Waukeganu. Martin Judnič samo na domu.

Ako bi kdo želel kupiti koledar predno se kateri omenjenih zglesi pri njemu, ali iz kakkega drugega vzroka, ga lahko dobi pri kateremkoli omenjenih. — John Zakovšek.

OUR FALCON CORNER

Well, we climaxed our program for the SNPJ Federation's Christmas Party last Sunday. It was well received by one of the largest crowds that ever attended a Christmas program at the SNPJ Hall. Our hard efforts were not in vain. We were very proud of our fine young group.

In as much as we all worked so hard for this program, the Falcon Committee at its very recent meeting decided that our members need a rest. So, just as the public schools observe the coming holidays, so will the Falcons. Two weeks vacation! Are you sorry? Perhaps some of you are, as we have been having quite a lot of fun this fall.

Don't forget, Falcon members! The next meeting will be held on Saturday morning of January 9th. This will give you all a rest. Hope that all be in fine spirits at this next meeting.

As our Chicago comrades and friends already know, this writer is departing. The destination is Johnstown, Pa. She is sorry to have to give up her work with the Chicago Falcons. Perhaps at times even tho I was handicapped, I tried to do all I could possibly do for our Party. I have always believed in the Socialist principles, and still do. In addition to having been acquainted with all of our fine and talented Falcons of the Tom Mooney Flight, I was happy with the children. Needless to say, I will miss very much my Saturday mornings with the grand group of Falcons. The experience that I received during the time Ann Beniger and I were in charge, will be cherished forever. I carry with me a grand memory of true friendship from all of my Chicago comrades and friends.

Farewell to all!
Friendship,
FRANCES L. RAK.

Staro leto bomo zapravili v dvorani SNPJ

Chicago, Ill. — Leto 1936 nam ni bilo nič kaj všeč, četudi se je v tem letu kriza obrnila v manjšo krizo in je bil Roosevelt še enkrat izvoljen za predsednika. Zato se bomo od starega leta poslovili v unaniju, da bo novo resnično boljše. Da pa bo družba poslavljajočih se od starega leta čimvečja, vas vabi klub št. 1 JSZ na Silvestrov večer v dvorano SNPJ, kjer bomo imeli veliko skupno zabavo. V gornji dvorani bo igral John Kochevarjev orkester in v spodnji pa bosta udarjala naše domače komade Gradšek in Omerza — in rečemo vam, to bo juu-juu-huu!

Se nekaj. Ze imate vstopnice? V predprodaji so po 40c, a pri blagajni na Silvestrov večer bo stala 20c več. Torej kupite si jo v naprej. Če je vanti še nihče ponudil, pridite ponjo ali pa telefonirajte v urad Proletarca John Raku, ki jo vam bo radevolje poslal.

Kaj vse bomo imeli na tej poslovnih veselici, pa vam ni treba praviti, ker itak veste, da bo dobrin vsake sorte zadosti za vse. — P. O.

Sestanek članstva kluba št. 1 JSZ na večer 24. decembra

Chicago, Ill. — Bilo je že poročano, da pade datum redne seje kluba št. 1 na božični praznik 25. dec. Namesto te seje bomo imeli družabni sestanek večer prej, to je, v četrtek 24. decembra. Vabljeni so vsi člani kluba št. 1, "Save" in angleškega odseka, ravno tako njih prijatelji. Postregljim bomo z okusnimi domačimi klobasami, pečivom, orehi in vinskou kapljico. To bo torej povsem družabni sestanek, in nadejamo se prijetne zabave. Pripravljali odbor obljublja razne šaljive igre in "radio-uro" slovenskih pesmi. Pridite vsi. — P. O.

Občni zbor JSPD

Chicago, Ill. — V soboto 30. januarja se bo v Slovenskem delavskem centru vršil občni zbor Jugoslovanskega stavbinskega društva. To našo gospodarsko ustanovo je vodil njen ustanovitelj Joseph Steblay do svoje smrti, ki ga je zadelo prošlo poletje. Zdad ga v tajništvo poslih nadomestuje do tega obnega zbora Harry C. Brose. On je vodil poslovne knjige tega društva že več let

in ker je v tem delu veščak, je gotovo, da jih bo novemu direktoriju izročil v najboljšem redu.

Jugoslovansko stavbinsko in nosilno društvo je kriza težko zadela. Pokojni Steblay si je prizadeval, da jo premagata, kar mu je s pomočjo sodelovanja članov direktorija prilično uspelo. Ampak Jožeta ni več in treba bo novega tajnika. Harry C. Brose pravi, da ni kandidat v ta urad. Nekateri svetujejo, da se naj to društvo združi s stavbinskim in posojilnim društvom Slovenski dom, katerega je tudi ustanovil pokojni Steblay. Druš. "Slovenski Dom" je federalizirano, je solventno in dobro uspeva. Na obnem zboru bo lahko predla beseda tudi o teh priporočilih. Če pa je med člani volja, da se to društvo uspostavi v aktivnost, to je, v položaj, da bo prejemale več, nego izplačevalo, bo pa lahko samostojno prosperovalo. Glavno je, da vsi odgovorni funkcionarji in člani vzamejo v unoštev celotne koristi tega društva, na bo bodoči občni zbor uspešen. — N.

Za izboljšanje "arijskega" plemena v "tretjem rajhu"

Nedavni edikt Hitlerjeve vlade določa, da kadar se kdo izmed fantov Hitlerjeve garde Schutz Staffel poroči, bo moral svojo nevesto prijavit oblasti. Najprvo bo o nji preiskoval "rasni biro". Če bo ugotovil, da nima nič židovske krvi, ne bo izvržena, ampak poslana v urad za domaćije. Ako bo tu skušnjo dobro opravila, jo pošljejo v "šolo za materinstvo". Tu bo zdravstveno preiskana in šele ako v nji ugotovijo, da je sposobna roditi močan zarod bodočih soldatov, bo "potrjena" in njen izvoljenec jo bo smel peljati pred oltar. Drugače pa si bo moral izbrati drugo nevesto, dokler si ne najde take, da mu jo bodo odobrili.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON OFFICE HOURS: At 3724 W. 26th Street 1:30-3:30; 6:30-9:30 Daily Tel. Crawford 2212 At 1858 W. Cermak Rd. 4:30-6:00 p. m. Daily Tel. Canal 1100 Wednesday and Sunday by appointments only Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer - Call Austin 5700

Milwaukee Leader Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece. Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON Tel. 1478 POGREBNI ZAVOD 424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO. FRANK GRILL, predsednik 1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL. PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom TOČNA POSTREZBA DELO JAMČENO Telefon: CANAL 7172-7173

NAROČITE SI NAJNOVEJSO KNJIGO LOUIS ADAMIČA: CRADLE OF LIFE (ZIBEL ŽIVLJENJA) CENA \$2.50 V zalogi imamo tudi sledeče Adamičeve knjige: LAUGHING IN THE JUNGLE... \$3.00 GRANDSONS... 2.50 DYNAMITE... 2.00 KNJIGARNA PROLETARCA 2301 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL. Pišite po cenik naše knjigarne!

KEEP ALIVE THE FLAME OF PROTEST

We are not glad that we can now say: I told you so! But we call your attention to it, just for the record.

It is about the WPA! The Socialist Party alone, of all the political parties in the last campaign, took the position that Roosevelt would betray his promises. Everyone else said we were wrong!

The Republican Party campaigned against Roosevelt because, they insisted, he would continue his reckless spending and subsidy of "boondoggling."

The Democratic Party, without committing itself in so many words, created the impression that it would maintain the relief standard by vague talk standing by the New Deal.

The Labor Non-Partisan League and the rest of Roosevelt's liberal supporters made much ado about the president's progressivism in the matter of relief. Their only fear was that the president might yield to reaction should he be reelected by a small margin. But should FDR get a really big vote, then relief was safe.

The Communist Party repeatedly pointed out that in the matter of relief, at least, there was really a big difference between Roosevelt and Landon.

And now that Roosevelt has betrayed—what panic in the ranks of the faithful!

The "liberal" Post wonders whether it was Roosevelt or Landon who was elected. And Heywood Brown—good old Heywood who was so angry with our sectarian campaign in not jumping on the Roose-

velt band-wagon—writes: "Someone ought to remind the Roosevelt administration that it won the last election."

The Jewish Daily Forward explains it all by saying that there is a "misunderstanding between the WPA administrators and the local officials." And what is needed is "the introduction of clarity in the question." (Monday, December 7.) The Forward is determined to stand by Roosevelt!

And the New Leader, ALP affiliate, carries a strange headline, reading:

"WPA to Drop Million Families; Some may Get Monthly Dole."

"Administrator Hopkins Only Alternative Will Be to Exhaust Funds and Shut Down Completely Before Winter Is Over."

Only one group seems to hail the WPA cuts. These are the erstwhile supporters of Landon and the present pals of the administration, who are cheerily rubbing their noses together down in Washington, confab-

bing on how they shall all get together and cooperate for the dear workers.

The Socialist Party did not conduct its campaign, however, in order to crow. We conducted a campaign in order to warn the workers, to keep alive the flame of protest, to keep the unemployed organizations from relaxing their sinews before the promises of Roosevelt.

We spoke then so that the workers would be in a position to raise Hell now.

Unemployed workers! Employed workers in trade unions!

Stop this betrayal. Raise Hell! And raise Hell where it will do the most good! Don't stop with name-calling of local officials. Thunder your protest so that the glib gentlemen in Washington may hear and may take heed.

Socialist Call.

If you're seeking the cause of the depression, examine your pockets. If there is nothing in them, that's it.

Activities Of Our English Section In Cleveland

Cleveland, O. — From all appearances English Section No. 27 JSF, will do things in 1937! There seems to be an increase in enthusiasm and interest as time goes on. To top this off, the membership, at its election meeting, accepted officers and committee appointments with a zeal that bespeaks a tendency to do more than just their duty by the newly acquired responsibilities. The officers and committees are: Sophie Turkman, secretary; Betty Bogatay, recording secretary; Walter Wesley, Olga Vehar, Joe Turk, organizers; Frank Kerziskin, Frank Elersich, auditors; Andy Turkman, Walter Wesley, Olga Vehar, Frank Kerziskin, publicity committee; Walter Wesley, Betty Bogatay, Good and Welfare Committee.

The executive board of Socialist Singing Society "Zarja", Branch and Sub-branch No. 27 JSF, met and are laying plans for a "Prosvetni večer", which will be held some time in February. English section members, who were elected to help formulate plans are: Andy Turkman, Frank Elersich, and Pauline Selan.

This affair will feature an amateur program, and will be followed, most likely, with dancing etc. Watch for the date!

At a previous meeting it was decided that we hold a social each month. One has already been held successfully, and the second in this series, will be held January 23. The committee — Rose Sumrada, chairman; Frank and Christine Elersich and Walter Wesley — promises us a mighty good time. Won't you join in the fun?

Ernest Erber, national chairman of the Young People's Socialist League, has just returned after a six month stay in Spain. He was to have spoken in Cleveland on "Behind the Spanish Struggle". This mass-meeting has been postponed, but watch for its reannouncement. We know only what the capitalist press permits us to know. — And just how reliable is this news we have been receiving? Get the truth from some one who was there.

This much we do know, that the fascist despots, in Spain, underestimated the power of the masses. The power of a people who, like hungry beasts, are infuriated at the prospect of losing what to them is the very breath of life itself. The mighty force of men — and women — who, having basked in the warm glow of Democracy, are loth to let it go. Such fighting spirit will not be very easily tamed!

Betty Bogatay.

THE REAL TRAGEDY WAR DEBTS AND PEACE

When the final history of this depression has been written, it will be regarded as the most tragic episode in the entire history of the nation. It will be recalled a half a century hence as the black era.

The past four years have recorded the worst tragedies of human experience. Faith has grown dim in the hearts of many, patriotism has become, to thousands, a hollow mockery, and reverence for law and common decency has passed from the ken of millions.

The average man and woman cannot understand why there should be so much misery in the richest nation under the sun. They cannot understand why millions should be hungry and in rags at a time when the federal government is actually spending millions to induce farmers to produce less food, less wool and less cotton. They cannot understand why little children should be denied milk when the federal government is spending a king's ransom to cut down the milk-producing herds, and farmers are pouring barrels of this precious fluid into hog wallows.

Respect for law and reverence for government are holy things, but they no longer pull at the heart strings when government fails to provide an opportunity to everyone to earn a decent living. Patriotism is not immune to death from starvation.

There have been thousands of suicides as a direct result of the depression, and millions have known want during these last four years who a few years ago were considered independent. Thousands have lost their farms, their homes and their chance at making a living, and other thousands have been compelled by circumstances to ask admittance at county homes.

But of all the tragedies yet recorded, it remained for a humble couple at Muscatine, Ia., to write one of the bitterest indictments yet written against the system in vogue in America.

Several months ago, Howard Wells and his wife, Clara, walked arm in arm into the Mississippi. They had grown weary of the struggle, and in the face of slow starvation they took

what they thought was the easiest way out. Hand in hand, unflinching in the face of death, these two humble people walked out of life and its miseries. They had lost faith in man and the institutions of man. They were tired of everything. When the police officers called at the home to investigate the tragedy, one of the little children summed it up in saying: "We hadn't had anything to eat for a week, so this morning papa and ma went down and walked into the river."

This happened in Iowa, where the tall corn grows, and where the government paid farmers to cut down the acreage and gave them a bonus for slaughtering baby pigs.

What can one say of economic conditions which drive a man and his loved one to take their lives in the hope of escape from things as they are?—Minnesota Union Advocate.

New Year's Eve Party At The SNPJ Hall Dec. 31.

Chicago, Ill. A fine New Year's Eve Party will be given by branch No. 1 JSF at the SNPJ Hall Thursday, December 31. The committee has arranged a short midnight program, featuring several tableaux. In the upper hall, Johnny Kochevar's orchestra is going to serenade us with good dance tunes for both old and young. In the lower hall, Frankie Gradishek and Tony Omerza with their instruments will see to it that everybody is happy and gay. It will be an evening of gaiety for all comrades and friends. Be sure to come and celebrate the New Year with us at the SNPJ Hall.

Admission tickets in advance are 40c. At the door the price will be 60c. Get your tickets in advance from any branch member or at the office of Proletarec. You can also make reservations by calling Rockwell 2864. Reserve the date Thursday, December 31, and join us for a good night of frolic.

Publicity Committee.

THE CAUSE OF WAR

It is to the eternal glory of the Socialists that in all countries and at all times they have been the only ones that have fearlessly opposed war, militarism, and national aggrandizement, and have everywhere urged amity among the peoples of the earth.

To them the World war was not an accident. They foretold its coming. They saw its advent in every battleship that was added to the navies, in every army appropriation, in every colonial venture. They saw its menace in the struggle between France, Italy, Belgium and England

in Africa, between England, France and Germany in Syria and Mesopotamia, between England and Russia in Asia, and between all of them everywhere.

Markets, concessions, spheres of influence, sources of raw material, opportunities for trade were the things the governments were fighting for, ostensibly for the people, in reality for the ruling interests. For all the people can get out of a war is the maimed, the dead, and heavy taxes. — Meyer London, in House of Representatives.

HE WANTED A LITTLE MORE OF LIFE

What Is Your Answer?

Queipo de Llano, Spanish Fascist general, announces with pride:

"Mola, Franco, Cabanella and myself regard it as barbarous to desire to save the lives of 300,000 or 400,000 people in Madrid. For if so many died in Madrid everything would be over and there would be peace in Spain. If an attempt should be made to prevent our advance at any other point we would not shrink from killing women, children and old people. For our final victory 3 or 4 million Spaniards must die. If they do not die on the field of battle I promise on my honour that they will be shot by our lesionaires and our Moroccan troops."

What is your answer to this bloodhound who with the aid of his fascist generals seeks to overthrow the legitimate and democratically elected liberal government? Your best answer can be by getting out the contribution lists sent to all branches, and lodges of friendly fraternal societies by our federation and solicit funds for the heroic workers of Spain to carry on their battle against these murderers. Last week the first 2 hundred dollars for the Spanish Defense Fund was sent by our Federation to the Dubinsky Fund in New York. Our branches, lodges and individuals have responded remarkably. Get a contribution list and canvass your friends for a donation. The workers in Spain are sacrificing their lives. It is our duty to help them in what ever small way we can in their battle for democracy freedom and peace.

It is trite to say that there is more to international diplomacy than appears on the surface. Nevertheless, it is always well for the common citizen to remember that there is a social and economic group above and apart from him with important interests to serve. And, almost invariably, great national and international issues are regulated in such manner as to benefit that class. History teaches that, in the final showdown, the masses are used merely as pawns in the game which the interests play for their own advantage.

With the foregoing as a prologue, let us consider current negotiations for settlements of debts which America's European allies in the World War appeared to have repudiated.

One suggestion is that this nation accept about one-tenth of the total amount in full payment. At first glance it may appear that the acceptance of this arrangement would promote a kindly feeling in Europe for Uncle Sam and thus safeguard the cause of peace. But there is another way of looking at the matter.

Settlement of war debts at this time might be the signal for another European war—a war in which these United States would eventually be involved.

Why? Because Europe can hardly fight

another war without financial assistance from America, and — Because under the laws of the land it is forbidden to lend money to a nation which has not met its obligations in this country, and —

Because as soon as an agreement is reached—not matter on what basis—for the liquidating of the World War debts, the way will be opened for the present debtors to again borrow for another war.

Whether or not France, Britain and the other debtor nations ever square their long-neglected accounts with this nation is a matter which few rank and file Americans need worry about. However, it is just as well that they understand that any action which may be taken on that score will be dictated by the expediency of the ruling class and not by any conception of business honesty.

Moreover, despite the pious hopes for peace which are expressed in high quarters, the decision between peace and another war in which workers will be sacrificed will likewise be based upon the welfare of the exploiting class and the requirements of their legalized racket.

Peace can not be assured as long as the nations of the world function under an economic arrangement which breeds war.

Reading Labor Advocate.

One of the biggest crowds ever to attend the annual Xmas Party of the Chicago District Federation of SNPJ packed the SNPJ Hall last Sunday afternoon. A fine program was put on by the Red Falcons. Gifts were distributed and the large number of young people had a good time. An appeal was made for contributions for the Spanish loyalist forces. It was good to see the fine crowd and may reflect the reborn interest of the people. It is the duty of the officials to instill the old spirit back into them.

How far this trend can go without breaching the "camels back" is a problem. Predictions are that 1937 will be the best year in American history. Strikes have been numerous, and still are. We're going, we're moving, but where?

For the remaining few days we, of Branch No. 1 JSF, have two important events. The first is the monthly meeting of the Branch Thursday evening, Dec. 24 at the Center. We want to make this a social evening and from the announcement we learn that good gifts will be passed out to all. We can make this an annual event as traditional, for us, as the old bogey of Christmas is for the sordid Christians, who sin the year round and then repent for Christmastime. — The other affair is our New Year's Eve Party, Thursday, Dec. 31 at the SNPJ Hall. It is of the utmost importance to have a large attendance this year. The comrades should understand this need and utilize the meaning few days to dispose of their allotment of tickets. On New Year's Eve people generally want to celebrate. Why not have them celebrate with us?

Last Saturday night we gathered to bid farewell to Comrades John and Frances Rak who are leaving for Johnstown, Pa. for permanent residence. In addition to the fine food and drinks we had a number of talks by people who wished the comrades well and who foresaw a continuation of their efforts in the Socialist movement. Comrade Rak has been a fixed asset to our movement and to the progressive ideal in Chicago. Which means that he'll be missed, without a question. His helpfulness deserved the recognition given him at the party last Saturday night. Few have had as much to do with John Rak as I have. In bidding him adieu I need but add that it is my sincere wish for his health, happiness and prosperity and a continuation of his loyal and honest and friendly character.

Now comes that great big sleeping monster, China, to further stir up the bestirred Japan. Though the new revolutionary movement has little labor consciousness it is a movement with which we can sympathize if for no other reason than that they want to oppose the Japanese grab of Chinese territory. It may not turn out to be a genuine movement. It may be just another camouflaged nationalistic arising. Perhaps, it may have been purposely perpetrated by the Japs to weaken China. But we can't help to sympathize with any force which will overthrow the power of Japan on Chinese soil.

The year has but a few more days to go. It was a year in which many changes have taken place. A year in which conditions have improved at least to the extent that more people are working though earning only feeble salaries. The steel industry has made a tremendous stride forward. The power output has been the greatest on record. Department store sales are assuming record proportions. The auto industry has topped many records. Railroads have carried peak loads of freight and passengers. Dividends, both special and regular, are the highest on record. Over \$800,000,000 was voted in November, alone. Many other commodities are up on top. But still millions and millions are unemployed.

Germany's rationing of lard and fats fastens the noose just a little tighter for —? An to think of the hypocrisy. Shewing America's breaklines as another excuse for their deficiencies. It's terrible. We know that American unemployed don't have any too much but at least America isn't throwing away its entire lifetime to build ornaments and to rearm to the teeth. Beware, beware, don't let a Hitler get you. You'll have no butter, no bacon, no lard.

CARRY ON, COMRADES BURT AND TRAGER

Greeting to Comrades Roy Burt and Frank Trager, the new national officers of the Socialist Party.

Your coming into office comes at a time when the National Executive Committee of the Socialist Party has decided to root the party in the mass struggles of the American workers, by putting forward a militant and class conscious policy in those giant movements which today rock America.

As the party membership and class conscious workers look up for centralized leadership, the national office will find a heavy burden of responsibility resting upon it. It will be the task of those in positions of national responsibility to bring the all important resolution of our last NEC meeting into real life.

Comrades Burt and Trager have both energy and vision. Let them begin the job of solidly rooting the Socialist Party in the day by day struggles of America's workers, farmers, Negroes, middle classes and in their mass organizations. The party membership stands ready to do the hard spade work! — Socialist Call.

Never Again (?)

News from Buenos Aires: Our native land, which spends more for armaments than any other country in the world, has decided to outlaw war!

Everybody outlawed war a few years ago. Now it's time to start all over again. It's like the old no-drinking pledge—"never again."

Society Note
Gov. Landon, Gifford Pinchot and William Allen White held a dinner at Topeka to discuss future plans for the Republican party.
The conversation dragged, and Landon left to attend a wedding. "We didn't get around to politics," he admitted.

NOTE
More English reports and Articles on Page 5.